Franciſci Woergeri
Lubecenſis

OBSERVATIONUM
Liber ſingularis,

n quô ex Patribus Græcis &
atinis, Conciliis, Antiquariis, Theo-
gis, Philologis, Hiſtoricis, varia delibantur,
ad ſtudiorum graviorum ac de-
votionis emolumen-
tum.

LUBECÆ,
Literis Hæredum Schmalher-
tzianorum, An. 1675.

Prosapiâ, Eruditione, Virtute
Nobilissimis VIRIS,

Dn. Henrico Kirchringk/

Patriæ Lub: Consuli Magnifico, & in Bra-
denbaum hæreditario.

Dn. Gotthardo Brömse/

Senatori Camerario, atque in Krum-Ec-
hæreditario.

Dn. Thomæ Henrico
à Wickeden/ Senatori
& in Kastorff ac Bleistorff hæred:

Dn. Gottschalco à Wickeden
In Meußling & Weßloe hæreditario.

Dn Gotthardo Kirchringk.

Dn. Hartwico à Stiten.

Dn. Alexandro Lüneburgk.

Dn. Hieronymo à Dorne.

Patritiis, ac bonarum artium pa-
tronis singularibus.

d.

AUTHOR

CAP. I.

e dulci JEſu Chriſti memoriâ, antiquis jugiter obverſata.

MEmoratu digna ſunt verba Fulvii Androtii *de paſſione Domini* cap. 1. *Sicut in primitivâ Eccleſia primi Chriſtiani, t tantarumq́ virtutum pleni erant, contempto- s mundi, parati ad ſanguinem effundendum o Chriſtô, quod ſemper ob oculos haberent vi- m Chriſti; ita nos, quia ejusdem oblivisci- ur, vacuos nos omnibus veris & ſolidis virtu- bus invenimus, affixi & addicti mundo, pa- mq́ parati ad perferenda etiam minima pro hriſto.* Et poſt aliqua: *Poſſumus quoq́ di- re & nos, tantam Chriſtianæ Reipublicæ rui- m non aliunde provenire, quam quia non eſt, i cogitet, aut recogitet vitam & mortem Chri- i Salvatoris & Redemptoris noſtri.* Quæ ſa- è verba in memoriam nobis revocant ſalu- ferum juxta ac utile inſtitutum veteris Ec- eſiæ, omnia ad fundamentum fidei noſtræ ferentis, quod eſt Chriſtus Jeſus. Huc orum tendebant vota, hymni, picturæ, hoc nnes perſonabant conciones, omnes incul-

 cabant

cabant Doctorum literæ. Nam dilectus S
vatoris nostri discipulus Johannes sancti
mum nomen JEsu ducenties & quinquagi
S. Paulus verò ducenties novies , nomen
CHRISTI quadringenties & semel suis e
pressit epistolis: quinimo nullam prope p
ginam consignavit, quæ non Jesu nomen
queretur, observante istud Thomâ de Aq
no serm. 1. *de conversione Pauli.* Sanctus
Apostolus venerabile nomen JEsu *portavi*
corde, jugiter de eo cogitando: *in fronte*, de
gloriando: *in ore*, semper de eo loquendo
manu, omnia in nomine ejus faciendo: *in*
lamo, de eo scribendo: *in toto corpore*, pro
patiendo. Extat tractatus de expositione
steriorum Missæ cum declaratione Franc
Titelmanni Lugduni 1550. editus, qui cap.
principio ita habet: *Diaconus antequam ad*
ctionem procedat, in Evangelio crucem pin
manu, significans, non humanum se aliquid,
sapientiæ sæcularis, sed crucis Christi annuncia
rum mysterium. Quicquid enim ex novi te
menti paginâ recitatur, ad crucis Christi, &
manæ redemptionis mysterium pertinere dig
scitur. Statimq; frontem, os, & pectoris locum
dem crucis signo publicè consignat, cæteris, qu
stant audituri, idem agentibus. In quo signifi

*rucem Christi non erubescere, imo palàm vel-
gestare, per fidem in corde ad justitiam, in ore
r confessionem ad salutem, in fronte per conver-
ionem in exemplum. In fronte autem, id est,
corpore palam, per exteriorem conversatio-
m, quoniam frons locus est maximè apertus &
nspicuus. Crucem enim in fronte gestare se Pau-
asserit, cum ait Galatis scribens: Ego stigmata
mini Jesu in corpore me porto. Et alibi horta-
r pretio emptos glorificare, & portare Deum in
rpore suo. Quod ergo trinum sibi crucis signum
primit, tantundem est, ac si dicat: Crucem
risti ejusq́; Evangelium nequaquam erubesco,
in potius volo evangelii doctrinam corde cre-
re, ore confiteri, & opere, in conversationis ob-
vantia, exprimere.* Ibidem cap. 38. *A præ-
ionis loco magna diligentiâ cautum est, ut cere-
oniarum multitudine evitatâ, solâ cruce si-
entur omnia: quo sic mens benè unita, fortius
sit in passionis memoriam ac facilius tota in-
ndere, ut omnis intentio circa sublimia canonis
rba, quæ tunc proferri incipiunt, vel circa pas-
nis ordinem sine distractione feratur.* Et cap.
ubi de collecta: *Quod verò in fine orationis
bjungit:* per Dominum, *eo respectu fit, quod
ominus noster JEsus Christus mediator est Dei
hominum, per quem, sicut omnia nobis à patris*

 plenitu-

plenitudine bona decurrunt, ita nos per eund
patri referimus gloriam. Similiter Alphons
Rodriquez *in exercitio perfectionis* part. 2. tra
7. cap. 1. *Ecclesia omnes orationes & petition*
claudit & finit, dicens: Per Dominum n
strum Jesum Christum, *secundum illud Prop*
tæ: (Psalm. 83. v. 10.) Protector noster aspi
Deus, & respice in faciem Christi tui. *Igno*
peccatis nostris per amorem, quo illum proseq
ris, quandoquidem pro iisdem in cruce mortu
est. Converte oculos in vulnera, quæ pro nobis
cepit, & nostri miserere. Guilielmus Durand
Episcopus Mimatensis l. 1. *rational: div: offic*
rum cap. 1. *Crux triumphalis in plerisq; locis*
medio ecclesiæ ponitur: ad notandum quod
medio corde Redemptorem nostrum diligim
qui juxta Salomonem corpus suum media cha
tate constravit propter filias Hierusalem: &
omnes signum victoriæ videntes dicant: Ave
lus totius seculi, arbor salutifera: & ne unqu
à nobis dilectio Dei oblivioni tradatur: qui,
servum redimeret, tradidit unicum filium,
crucifixum imitemur. Et capite tertio, qu
incipit: Ornamenta & picturæ sunt Laic
rum scripturæ: Ostendit, quot modis Salv
toris imago pingatur in ecclesia; de quo n
tanda Synodi Nicænæ secundæ verba actio

quart

arta : *Si Gregorius vigilantissimus ad divina*
cula, inspectâ historia Abrahæ flevit, quantò
gis oeconomia incarnati Domini nostri Jesu
risti, verbi Dei, à nobis inspecta ad lacrimas &
litatem contemplantes non adhortabitur?
nodi Sextæ Constantinopolitanæ canone
tuagesimo secundo præcipitur, ut Christus
inceps in figura humana pingatur, non
gni, *per quam humilitatem Dei verbi contem-*
mur & velut manu ducimur ad memoriam
us conversationis in carne, & passionis, ejusq́ue
rtis salutaris & Redemptionis, quæ huic pro-
ndo facta est. S. Bernhardus Salvatorem
depingit serm. 15. in Cantica. *Hominem*
hi propono mitem, humilem corde, benignum,
rium, castum, misericordem, & omni sanctita-
onspicuum; eundemq́ue ipsum Deum omnipo-
tem, qui sanat, & roborat adjutorio. De in-
ni artifice Alberto Durero Nicolaus Sel-
ccerus refert *super Psalmum* 51. quod se cum
ore in genua coram crucifixo prolapsum,
ulis ad apertum Christi latus conversis de-
xerit, ut ostenderet, omne solatium & o-
nem fiduciam se in passionem ac mortem
omini nostri Jesu Christi transfundere: Id-
od etiam de primarii apud Magdeburgen-
templi Decano Möllendorffio memorat

Sigfridus Saccus *conc: funebri*, ipſum manib
& brachiis paſſis, vultu ad crucifixum erect
ſe in epitaphii ſui imagine ſtatuendum cura
ſe. *Hic*, inquiens, *jacebo veluti abjectus verm
culus, oculis in meum Salvatorem fixis*, cujus ſa
guis ſuper meum redundabit caput ac pect
addita ſententiâ 1. Joh. 1. *Sanguis Jeſu Chr
mundat nos ab omnibus peccatis.* In horol
logiô mortuorum conſiderat. 6. §. 1. num.
attuli exemplum Regis Galliarum Henri
qui ſic vitam ſuam ordinaverat: *Horas o
legebat; octo orabat; octo dabat corpori
Reipublicæ.* Sedenti ad menſam tres orbes
ponebantur, in primo orbe *crucifixus*; cu
lemmate: *cibus cordis*; in altero *liber*, cu
lemmate: *cibus mentis*; in tertio *panis*, cu
lemmate; *cibus ventris.* Supra menſam e
tholo pendebat *alauda* cum inſcriptio
Cælum cane, terra tace. Loco horologii ute
tur *Candelâ*, quæ viginti quatuor lineis diſti
cta, viginti quatuor horas diei ac noctis co
tinuo ardens indicabat. Henricus Engelgr
luc: Evangelicæ part. 2. emblem. 24. §. 1. ſcrib
puellam amantis, quàm ſtultè vivum deper
tam, cineres intra vaſcula concluſiſſe vitr
horasq; ſemper lacrimando ad iſtos cine
metatam. Sic S. Bernhardus diviniori flagra
am

ore noctes atq; dies ad sepulti passiq; sui
vatoris gemebat ac plorabat imaginem, ut
llis hymni verbis constat.

Cum Mariâ diluculo,
Jesum quæram in tumulo,
Clamore cordis querulo,
Mente quæram non oculo.
Tumbam perfundam fletibus,
Locum replens gemitibus.
Jesu provolvar pedibus,
Strictis hærens amplexibus.
O Jesu mi dulcissime,
Spes suspirantis animæ,
Te quærunt piæ lacrimæ,
Et clamor mentis intimæ.
Quocunque loco fuero,
Meum Jesum desidero:
Quam lætus cum invenero,
Quam felix, cum tenuero.
O beatum incendium,
Et ardens desiderium,
O dulce refrigerium
Amare DEI Filium!

Autor incognitus [cujus sermones Rudol-
ius Cluth recognovit Coloniæ 1626.] Feria
post Pascha, *legitur*, ait, *de quodam sancto, vi-
licet Macariô, qui Deum multis annis exora-*

 vit,

vit, dicens: O Domine, quomodo pro me & q[...] libet peccatore tot mala pati in tuo sanctiss[...] corpore potuisti, cum non ex operibus justitiæ, [...] fecimus nos, meruimus. Cui apparuit Domi[...] dicens, Misericordia me spinis coronavit, Ch[...] tas latus meum perforavit, patientia me flage[...] vit, benignitas clavum in dextram manū fi[...] clavum in sinistram manum mansuetudo, pie[...] clavum in dextrum pedem fixit, humilitas [...] vum in sinistrum pedem fixit, bonitas me liga[...] sed justitia in his locum non habet. Unde Ap[...] ad Tit. 3. Non ex operibus justitiæ quæ fe[...] mus nos, sed secundum misericordiam salv[...] nos fecit. *Et ideo ex quo audivit talia de Ch[...] sto, quod istæ virtutes eum cogerent, ad sustin[...] dum talia pro homine, depinxit Christum in Cr[...] ce pendentem, & super crucem imaginem p[...] cherrimæ Virginis, super quam scripsit:* Mise[...] cordia, *aureis literis, & huic coronam spinea[...] impressit. Item in latere dextro pulchram pu[...] lam, latus ejus aperientem, & juxta eam scrip[...]* Charitas. *Item ad dextrum brachium puella[...] pulchram, quæ clavum in dextram incussit cu[...] malleo ferreo, & juxta illam scripsit:* Patient[...] *Item juxta sinistram manum puellam, quæ c[...] vum infixit, & juxta illam scripsit:* Benignit[...] *Item juxta dextrum pedem puellam, & juxta*

la[...]

scripsit : Pietas. *Juxta sinistrum pedem scri-* Mansuetudo, *& puellam depinxit. Item* *liâ parte stetit puella depicta, & funem in* *u tenuit & captivavit. Et hanc imaginem* *tus iste omni die honoravit, juxta revelatio-* *Salvatoris.* Juvat unum atq; alterum au- -Patrem, has tales de Christo picturas ex- antem. Mediolanensis Antistes Ambro- in Psalm. 118. octon. 5. *Christus ergo affixus* *gnum, sicut* malum pendens in arbore, *bo-* *odorem mundanæ fundebat redemptionis :* *peccati gravem detersit fœtorem, & unguen-* *potus vitalis effudit.* Tanquam malum, *it*, in lignis sylvæ, ita Consobrinus meus in lio filiorum. In umbra ejus concupivi & . *Bona umbra, quæ nos ab iniquitatis sole de-* *lit*, & fructus ejus dulcis in faucibus meis. *is fructus ejus dulcis, nisi prædicatio Dominicæ* *ionis ?* Idem lib. 1. Epist. 5. *Ubi Christus, ibi* *trina ejus, ibi peccatorum remissio, ibi gratia,* *eparatio mortuorum ac viventium.* Hiero- nus de *septem ordinibus ecclesiæ* in fine, & in gulis Monachorum: *Mihi convivium Chri-* *est, cogitatio Christus est, gaudium Christus* *desiderium Christus est, lectio Christus est, quies* *istus est.* Hipponensis Præsul l. 3. *confession:* . *Hoc solum me in tantâ flagrantia refrange-*

bat,

bat, quod nomen Christi non erat ibi. Quon[iam]
hoc nomen, secundum misericordiam tuam [Do-]
mine, hoc nomen salvatoris mei, Filii tui, in [ipso]
adhuc lacte matris, tenerum cor meum piè b[ibe-]
rat, & altè retinebat: & quicquid sine hoc [no-]
mine fuisset, quamvis literatum & expolitum [&]
veridicũ, non me totũ rapiebat. Abbas Claræ[val-]
lensis de *Cœnâ Dom:* Serm: 15. in fine: *Nihil c[ari-]*
us nihil dulcius, nihil pretiosius, nihil speciosius C[hri-]
sto. Ipse salus sine languore, vita sine morte, g[au-]
dium sine mœrore, decus sine fuscatione, dul[cedo]
sine amaritudine. Ibidem serm. 11. *O qua[nta]*
felicitate dotatur, quantâ beatitudine fœcun[da-]
tur, cui præter Christum omnia vilescunt, &
Christus solus mellescit. Idem serm. 5. in Ca[nti-]
ca: *Aridus est omnis cibus, si non oleo ipso inf[un-]*
ditur, insipidus, si non hoc sale conditur; si scri[bas,]
non sapit mihi, nisi legam ibi Jesum; si dispu[tes]
aut conferas, non sapit mihi, nisi sonuerit Je[sus.]
Iterum sermone 5. in die Natali Domini.
veremur Christum nos in præsepiô, reveremu[r in]
patibulô, reveremur in sepulchrô. Devote su[sce-]
pimus tenerum propter nos, cruentum prop[ter]
nos, pallidum propter nos, sepultum propter [nos.]
Rationem assignat de cœna Domini. *Ips[e e-]*
nim Jesus, qui dulcis est in voce, dulcis in facie, d[ul-]
cis in nomine, dulcis in corpore, dulcis apparebi[t]

I

tatis visione. Hinc & sermone 28. in Can-
: *Infelices*, ait, *domos quæ Diaboli nomen per-*
int: felices in quibus Jesu nomen, quod dul-
mum in aure melos est, semper auditur. Ea
pter, concludimus hoc caput verbis Lau-
tii Justiniani, Patriarchæ Veneti, serm: *de*
umcisione: (obiit anno 1455.) *In arduis, in*
culis, in terroribꝰ, in domo, in viâ, in solitudi-
n fluctibus, ubicunq; extiteris, Salvatoris pro-
nomen, illud autem pronuncia non ex ore tan-
a, sed etiam EX CORDE.

CAP. II.

tepida hodiernorum, fervidâ verò
umAuditorum tum Concinatorum) ve-
terum devotione.

Nter viginti duas Regulas, quas part. 5. *artis*
spiritualiter vivendi cap. 5. Johannes à Jesu
Maria proponit Sacerdotibus, tertia, quar-
nona, atq; decima nona ita habent. *Prædi-*
t Jesum Christum Crucifixum, id est, doctri-
m sanctam, solidam & Christi cruci confor-
m, quod tantundem est ac si dicas, doctrinam
rtificationis, contemptus mundi, rerum cæle-
um & aliarum similem. In oratione sint assi-
i, ut lucem à Deo accipiant, & Apostolicorum
edicatorum Spiritum hauriant; persuasum
haben-

habentes, hac se via & à Deo illuminandos, [...]
doneos ejusdem ministros futuros. Insignem [...]
ter concionandũ fervorem ostendant, salute [...]
nimarum & magnifacientes, & prout mer [...]
ponderantes. Omnẽ spem suã in divina Maj [...]
te, non verò in laboriosa ad prædicandum pr [...]
ratione constituant. Contra quos aureo [...]
nones multis modis, proh! dolor, hac t [...]
pestate peccant auditores atq; concionato [...]
uti de eô queruntur Doctores. De [...]
ditoribus juvat citare Bellarminum conc [...]
de Dominica 1. Quadragesimæ. *Magnu* [...]
hodiè abusus hominum Christianorum in con [...]
nibus audiendis. Ita enim pleriq; ad concio [...]
veniunt, quasi ad comœdiam aliquam venir [...]
ut notent, ut judicent, ut delectentur. Et sa [...]
in egressu à concione, staret in portâ templi [...]
quis, qui singulos interrogaret, quid tu ex [...]
concione refers? Unus diceret, non habet [...]
ba Tulliana: alter diceret, non habet bo [...]
vocem: tertius diceret, est nimis prolixus. Ill [...]
ferre sciunt; de emendatione autem morum [...]
cut erat in principio. Itaq; similes sunt cri [...]
quod frumentum dejicit & paleas retinet: & [...]
semper sunt iidem, nunquam ex concionibus [...]
ficiunt. Confer. Octav. de Tufo in cap. 3. [...]
clesiastici v. 2. p. mihi 130. 131. Chrysost. hom [...]

op: *Non est theatrum Ecclesia, ut ad dele-ionem audiamus &c.* Similiter de Conci-toribus Hieremias Drexelius part. 3. *Au-l.* c. 12. *Quanti, ah! quanti quotidiè cathe-conscendunt, omnia præclare dicunt, plau-ferunt; sed revera fructum non capiunt, quia unum omittunt, dictione non tantum nil per-lent, [quod sæpè non humanarum virium sed nec persuadere contendunt. &c. Nimi-hos sibi fines terminosq; multi constituunt, e miranda, nunquam audita, auditu grata. iq; in universi laboris præmium sunt solæ illæ i voculæ: Fuit pulchra concio. Tantilla ces pro tantis laboribus.* Ibidem interjectis nullis: *Franciscus Xaverius, Societatis con-atores identidẽ admonebat, ne se ipsos prædi-nt, sed Christum crucifixum, hoc est, ne quæ-ibus subtilibus aut disputationibus doctri-vel ingenium suum venditarent, ad auram larem captandam. Sermonem in rebus mora-planis, & ad vulgi captũ accommodatis ver-res curiosas, novas, dubias, inauditas, à sug-u sacro amandari; ea demũ pro concione seri bat, quæ vulgi etiam imperiti intelligentia us quam admiratio exciperet. Ideo testimo-sacrarum literarum non nimium acervan-ontroversa doctorum non tangenda, sed per-spi-*

ſpicua & ad mores corrigēdos apta judicaba
ctanda. Conf: Polydor. Virgil. *de invent*
l.5. c. 9. circa med. Lipſ. *cent.3. ad Belgas.*
49. fin. Thomas Stapletonus in proæ
quod præmiſit promptuario morali. *No*
cet, inquit, *veluti da variæ lectionis & mem*
oſtentationem multa conciſè dicere, & mu
quaſi farraginem auditori devorandam in
re; quæ admirationem momentaneam exc
ſed affectum & cor non penetret. Nam neq;
confertim ingeſtus nutrit, ſed onerat; nec a
pluvia terram irrigat, ſed inundat; nec acer
ſed diſpoſitio lapidum ædificium facit. Den
non clavorum numerus aſſeri leviter inſertu
unus aut alter clavus fortiter impactus, creb
ictibus incuſſus, fabricæ compingendæ accom
datus eſt. Alii contra defectu peccant,
Johannes Affelmannus tangit diſput: *de*
bus teſtibus. Apocal. 11. *Dum circumſpici*
extremè ignavis ſermo mihi non eſt) iſtos
minatim in ſcholis Regiis cerno, qui egregie
peram in iis locaſſe, ſed absq; teſte idoneo, re
ſi ſolis poſtillis, tanquam certo Calendario,
Lutherus alicubi loquitur, fidentes, id tantu
gant, ut concionem qualem qualem habere p
ad plebem, idq; ſanctæ ſimplicitatis prætext
quod impensè doleam. Joh: Mattheus

l. l. 2. *de extremo judicio* c. 10. *Negligentes, atq; impii Baalitæ corã vulgo promere solent us utilia, domi verò aut parvã aut nullã dant ã sacris literis. Molestiæ illis est, erudita exqui- , exquisita sententiis Prophetarum, Apostolo- , Patrum atq; Doctorum illustrare, illustrata tari & ad affectus movendos accommodatô uio exornare.* Concludit tandem, quod si omnia hæc quispiam præstitisset, neq; ad gloriam, animarumq;, quas Christus san- ne mercatus est, salutem convertisset, ejus nem laborem frustra esse. Ibidem l. 1. cap. ubi pluribus contra istud concionatorum us insurgit acriter: *Auditores deridentes e- modi Sacerdotes. Has tales, dicunt, historias, ulas, parabolas vel millies audivimus. Atq; ea pter suam efficaciam nequit divinum verbum rere.* Hinc veri Pastoris magna excellen- , uti eam in rem non contemnenda addu- Hieronymus Platus *de bonô status Religiosi.* c. 24. post medium: quoniam lumen in- ns trahit ex lumine SS. scripturæ, monstran- d pluribus Ferdinando de Escalante l. 1. cap. toto. Etenim *illi, qui divinas revelationes stare cœperũt, quasi mortui cadunt, quia omni- mundò moriuntur, à quo tales reputantur, m verè vivant ea vita, quæ tali nomine sola*

 meri-

merito gaudet. Quod Apostolus ad Colosser cap.3.v.3.explicat, dicens: Mortui estis & vita stra abscondita est cum Christo in Deo. ait Jac bus Suarez serm.11.in Apocal. Ponderans ve ba S.Apostoli cap.1. *Cum vidissem, cecidi q mortuus.* Thomas de Kempis, seu quisquis A tor, *de imitatione Christi* l.4.c.5.n.3. *Sacerdos cris vestibus indutus, Christi vices gerit; ut I um pro se & pro omni populo suppliciter & hu liter roget. Habet ante & retro Dominicæ cr signum, ad memorandam jugiter Christi pas nem: Ante se crucem in casulâ portat, ut Chr vestigia diligenter inspiciat, & sequi ferven studeat. Post se cruce signatus est, ut adversa q libet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret. Christum ergo, quasi principem* [inquit Steng us *opticâ Prælat.*c.4.] *Pastorum jugiter intue tur Episcopi & Pastores, in eo cognoscant quant animarum curam gerere debeant, ut Christo milentur: illius enim onus & officium quasi vicarii in se susceperunt.* Philippus D'Out man *pædagogi Chtistiani* part.2.c.1. §.2. refe Catharinam Senensem, eorum, qui se *lucr dis Deo hominibus* pro concione impendeba vestigia, si qua transeuntes vidisset, deoscu solitam, propterea quod illos se nunquam tis honorare posse putaret, qui ANIMAS

DEU

EUM adducerent. Hieronymus Epiſtola ad
biolam. *Tantæ debet eſſe ſcientia*, ait, *& eru-
io Pontificis Dei* [ſic dicebatur antiquis Epi-
pus] *ut & greſſus ejus & motus, & univerſa
calia ſint: veritatem mente concipiat, & toto
n habitu reſonet & ornatu, ut quicquid agit,
icquid loquitur, ſit doctrina populorum.* Eun-
m in modum Jacobus Middendorpius lib.
cademiarum: *Sacræ legis ſcriptor Moyſes Le-
.c.6. ſacrificiorum ignem ſacerdotibus perpe-
in altari alere & conſervare præcepit. Vel ſal-
n, ut per ignem hunc poſteros ſuos commone fa-
ent, oportere illos tanquam veræ virtutis ex-
plum, & velut lux quædam omnibus in rebus
elucere. Ut tempore legis ſcriptæ olim Judæis à
ſe, Apoſtolis autem & ſacerdotibus noſtris ab i-
Salvatore omnium Chriſto præceptum eſt: ſic
eat lux veſtra coram hominibus, ut videant o-
a veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum,
i in cælis eſt. Aut ſaltem, cum Deus ipſe lux ſit,
æ illuminat omnem hominem venientem in
nc mundum, & ignis conſumens, ut externô
odam ſigno admonerentur, eum rectâ fide &
dente charitate ſic colere, ut altero diluvio ignis
uod Adamus aliquando futurum prædixerat)
i aquæ inundationem vix evaſerant, interi-
nt.* Memorabilia ſunt S. Athanaſii verba

 Tom.

Tom. 1. *de in carnatione verbi*, quæ comm[…]
damus lectori, & incipiunt: *Ad scripturar[…]
indaginem verumq́; intellectum opus est V[…]
PROBA, ANIMO PURO, ET VIRTUTE CHRISTIA[…]*
Hinc effectus illi mirandi, quibus totô orb[…]
movendis atq́; permovendis auditoribus […]
ruerunt S. Patres. Nam multis cum lacri[…]
orarunt & semper & efficaciter, docentibu[…]
Maldonato in cap. 2. Johann. v. 13. Octavia[…]
de Tufo in *Ecclesiastici* cap. 22. v. 22. Joach. H[…]
debrando *in rituali orantium* cap. 2. Ludov[…]
de Ponte part. 1. *Duc. spiritual.* tr. 1. c. 17. p. 2[…]
Bellarm. *de gemitu columbæ* lib. 1. passim. Ju[…]
Cæs. Baron. ann. 233. n. 8. ann. 254. n. 55. Tho[…]
de Kempis *soliloq. animæ* c. 20. paragr. 4. P[…]
Martyr. *in Judic.* c. 2. f. 38. Alph. de Horosc[…]
hortô sacro c. 21. 22. 23. 26. Sæpius enim suis a[…]
auditorum lacrimis S. Augustinus, aliiq́; […]
tres præpediti (vid: Hildebrandus *de concio[…]
bus veterum)* abrupêre: Quem admodum
divus Anno concionaturus magnam vim […]
crimarum profudit, & alios etiam ad […]
commovit. De S. Eginone Sconiæ Episco[…]
Adamus Bremensis Canonicus *libello de […]
Daniæ* pag. 7. *Multos adhuc populos idolorum […]
tui deditos viriliter Christo lucratus est, illos præ[…]
tim barbaros, qui Pleichani dicuntur, & qu[…]*

H[…]

mo Insula degunt. Qui omnes ad ejus prædi-
onem conversi in lacrimas, pœnitentiam sui
ris ita monstraverunt, ut, confractis statim i-
s, ultrò certarent ad baptismum properare.
x etiam thesauros, & omnia quæ habebant,
nentes ad pedes Episcopi, flagitabant, ut hæc
naretur accipere, quod renuens Episcopus, do-
eos ex eâdem pecuniâ fabricare ecclesias, ege-
alere, & redimere captivos, qui multi sunt in
partibus, &c. Sic Otho III. Imperator pa-
ı lætus erat, sed ob monita B. Heriberti oc-
tè flebat, teste Spondano ad annum 1001.
uidem quodlibet scripturæ dictum loco
dicinæ habebant veteres: de quo D. Basi-
in Psalmi principium. Διὰ τῦτο συγγαφεῖ-
παρὰ τῦ πνεύματ۞, ἵνα, ὥσπερ ἐν κοινῷ τῶν
χῶν ἰατρείῳ, πάντες ἄνθρωποι τὸ ἴαμα τῦ οἰκείυ
θυς ἕκαστ۞ ἐκλεγόμεθα. Ibidem Ψαλμῶν
βλον vocat ἁπαξαπλῶς κοινὸν ταμιεῖον ἀγα-
ν διδαγμάτων, δαιμόνων φυγαδευτήριον, ὑρά-
πολίτευμα. Similiter Joh. Chrysostomus
iscopus Constantinopolitanus homilia 36.
cap. S. Johannis, quæ latinè sic habet: *Omni-*
medicinarum thesaurus divinæ scripturæ
t &c. S. Hieronymus Tom. 1. epist. 34. *Ad*
ctarum scripturarum gravitatem confugi-
, ubi vera vulnerum medicina est, ubi dolorum

 certa

certa remedia. Non igitur illis, qui ad salute
animarum omnia trahebant, ingrata fuit E
angeliorum singulis annis repetitorũ rec
datio, quas partitiones anno 441. Musæu
Massiliensem ordinasse scribit Gennadius
ante ipsum seculô quarto Hieronymus sing
lis diebus Dominicis prælectiones destina
Nam proximo ab Apostolorum ævô in cer
pericopas novum testamentum jam disti
ctum docet Crojus *observat: sacrar. & hist*
part. 1. c. 4. earumq; aliquas certis diebus ex
catas fuisse monstrat Augustinus *serm. in*
Pentecostes. Homilias verò Sanctorum Patru
in Evangelia auspiciis Caroli Magni delect
testatur Sigebertus Gemblacensis anno 8c
& Consilium Thuronense tertium c. 17. Qu
si conciones atq; homilias veterum Doct
rum evolvimus, tum concionantium tum
dientium devotas sæpè lacrimas advertim
quoniam intimos illi suos animi recessus
profunda SS. scripturæ mysteria penitus i
miserant, ad quam optimis instructi discip
nis [literas enim magnifecisse eos prolixè
stendit Georgius Calixtus in *Apparatu Theo*
gicô) laudandâq; intentione accedebant, du
illuminationem ab eô, qui illuminat omn
hominem, ardentibus precibus ferventer p
stu

labant, [Hinc Augustin. ad verba 1. Johan. .27. *Magisteria forinsecus, adjutoria quædam et & admonitiones. Cathedram in cœlo habet, corda docet.* Item Gregor. l. 29. *moral.* c. 13. *uilibet prædicator verba dare auribus potest, da verò aperire non potest* &c. *Nisi intus sit, doceat, doctoris lingua in vacuum laborat*, ait dem c.30.] & ad animas salvandas, peccato-q; in statum gratiæ reponendos, converte-nt omnia: de quo divus Hieronymus epist: *Per totas orientis Ecclesias, quando Evangeli-est legendum, accenduntur luminaria jam so-utilante: non utiq; ad fugandas tenebras, sed signum lætitiæ demonstrandum.* Martinus omerus l.3. *de rebus Polon:* scribit, sub Mices-principe morem pium inolevisse apud Po-nos, ut homines equestris ordinis in tem-s, dum Sacerdos apud altare pronunciat, de recitaturus sit Evangelium, gladios me-otenus stringerent, quasi profitentes Evan-lii & Religionis defensionem. Chorô au-n respondente, Gloria tibi Domine, rursus conderent: diuq; hunc morem, ait, man-se in Polonia. Joh. Matthesius in *vita Lu-eri* conc. 13. memorat, Johannem Pomera-um quotannis Wittebergæ cum liberis atq; gnatis domi suæ celebrasse festum transla-

 tio-

tionis bibliorum, Deoq; gratias egisse magn
quod & suis popularibus tantos doctrinæ
vinæ non denegasset thesauros. Quo non
ne etiam Ptolomæus Philadelphus Ægy
Rex, cum ei libri sacri, quorum magno desi
rio tenebatur, literis aureis descripti porri
rentur, ingenti lætitiâ velut ebri9 illacrim
dicitur Joseph. l. 2. *antiq. Jud.* cap. 2. De S. A
gustino sub calcem vitæ refert Possidoni
Davidis Psalmos pœnitentiales in ferali
lectulô sæpius lectitasse, cadentibus jugi
lacrimis. De S. Petri lacrimis ob negatum S
vatorem Melchior de la Cerda *Camp. eloqu*
tiæ vol. 2. p. 514. seqq. Philippus Bosquier in
tis de passione c. 28. ac multi alii: Ita Pachom
nocte tota sudans & lacrimans oravit, ut r
ne rivuli cernerentur in pavimentô, teste I
ribertô Rosvveido l. 1. c. 5. & l. 3. de B. Arse
ait: *ob copiam lacrimarum semper ipsi ad ma*
erat linteus, quo eas abstergeret. Beata eti
Gertrudis noctes diesq; lacrimis & precil
sociabat, autore Laurentiô Suriô. Et B. Ad
hardus bis quotidiè magnô pietatis sensu
vit. Sebastianus Barradius Tom. 1. l. 10. c.
memorat, quendam per annum integrum
ipsum deflevisse. Et Joh. Chrysostomus d
ipso *concion: in Petrum & Paulum* Apostol

Qu

*uasnam vobis, O beati Apostoli, referemus gra-
s, qui tantum pro nobis laborastis? Memini
Petre, & obstupesco: recordor tui, Paule, &
edens mente opprimor lacrimis.* Vah! quan-
m à pietate atq; devotione veterum dege-
avimus! ni Deus, frigescente charitate hu-
seculi, medullas animæ nostræ ipse accen-
, ardorem orationis excitet, oculos mentis
minet, mores emendet, fidem inflammet,
luntati suæ nostram conformet. Quem
nixè veneramur: Dirige nos, O sancte, duc
s, O pie, doce nos, O clemens, famulos tibi
votos in terris, olim coronandos in cœlis!

CAP. III.

De laudandis quibusdam circa Baptismum ritibus.

BAptismum rectè vocat Bernhardus, *initium sacramentorum omnium* serm. de *Cœnâ Domin.* col.126. Leo Magnus epist.
c.1. *salutis januam*, ut refertur in Can. 12.
m itaq; in fin. de consecrat: Dist. 4. Optatus
illevitanus: *virtutum vitam, criminum mor-
n, nativitatem immortalem, cælestis Regni
nparationem, innocentiæ portum, peccatorum
ufragium.* lib.5. de Schismat. Donatist: Qui
s similia habent, Nazianz. orat. 40. *in san-*

ctum baptiſma poſt princ: Cyrillus [addenda
fin.cap.) Baſil. M. *hom.* 13. & Gr. Nyſſ: l. *de S.ba*
p. 332. S. vero Petrus Epiſt. 1. cap. 3. v. 21. baptiſ
STIPULATIONEM vocat BONÆ CO
SCIENTIÆ apud Deum. Nam ſicut mili
ſub ſignis Imperatorum fidem ſacramen
confirmabant, atq; eodem adverſæ parti
nunciabant. Similiter & futuri Chriſtiani
lenniter quondam renunciabant Diabo
idq; nudi, ſtantes in ipſo baptiſterio extra
cleſiam, erecto corpore verſus occident
manibus protenſis, in cœlum erectis, quon
do id doctiſſimè ob oculos ponunt Joh. S
bertus in *prodromo philologiæ ſacræ* pag. 50. &
Conradus Hornejus *Compend. Theolog.* l. 2.
th. 82. ſeqq. Item 93 & 94. Joh. Stephanus D
rantus de *ritibus Eccleſiæ Catholicæ* l. 1. c. 19. n
Conradus Rittershuſius *de militia Chriſtia*
& multi alii. Hieronymus in Pſalmum
notabiliter ait: *Pactum fuit Iſraëli cum D*
quando dixit ad Moſen: omnia quæcunq; di
rit Dominus, faciemus. Sed & nunc nos paſci
mur in baptiſmo, ut ab renunciemus Diabolo
operibus ejus. Joh. Chryſoſtomus hom. 21.
populum, qua baptizandos inſtruit: *Vocis i*
recorderis, quam, dum ſacris imbuereris, emiſ
Abrenuncio tibi Satana, & pompæ tuæ; & cu

i

&c. *Hæc enim vox* CONFOEDERATIO *um Domino.* Concludit tandem, ſi nun-m ſine illo verbo in publicum exierimus, iſtam renunciationem ex corde repeti- inſtar baculi & armaturæ, & turris in ex-nabilis. Viget itaq; in noſtris etiamnum interrogatio eccleſiis, reſpondentibus infante patrinis, quos Auguſtinus *fide juſ-s* (ſerm. 116. *de tempore* & alibi) Tertul-us (cap. 18. *de baptiſmo*) *ſponſores* nominat. de etiam ſpiritualis inter eos quodam mo- contrahitur cognatio juxta veteres uot, de quo verba Walfridi Strabonis ervanda *de rebus eccleſiæ* c. 26. *Debet ſpiritua-ater vel mater, ei, quem de fonte regeneratio-ſuſcepit, cum ad ætatem pervenerit, inſinuare feſſionem, quam pro eô fecit, ut qui aliena con-one, ſicut paralyticus fide portantium meruit à catorum ſolvi languore, ſtudeat ſatuti præſti-vivere non indignè, & ſua impleat executio-quod illorum conſeſſus eſt ore.* (2.) Baptizatus BA VESTE ornabatur in ſignum manu-ſſionis, quod è ſervitudine Diaboli ad liber-em filiorum Dei jam traductus eſſet, teſte guſtino tract: 52. *in Joh.* c. 12. *Poſſidebat Dia-us humanum genus, & dominabatur in cordi- infidelium, & deceptos captivosq; trahebat.*

Per

Per Christi autem fidem, & per ejus sanguinen Diaboli dominatu liberantur. Et post aliqua, verb: Nunc princeps hujus mundi ejicitur ras: *prævidebat,* inquit, *Dominus, quod scieb per passionem & glorificationem suam, per u versum mundum multos populos credituros quorum cordibus Diabolus intus erat, cui qu do renunciant, ejicitur foras.* Nam, ait ibide *quando non tenet locum cordis, ubi fides habit ejectus est foras.* In Græca etiamnum mos net Ecclesia, ut positis vestibus & nudo cor re mergantur, quod Cyrillus Hierosolymi nus *catech: mystag.* 2. imaginem esse censet uendi veteris homines & imitandi homi primi. Cui consensit Chrysost: hom. 6. ad C loss. 2. Ambrosius autem serm. 10. ideo hos *nudos accedere ad lavacrum, ut nudi quoq; & pediti properemus ad cælum.* Quippe quoni *in nostro etiam baptismo hodieq; aperiri cælos Deum nos ad supernam vocare patriam*, scri Chrysostomus hom. 11. in Matth: Hinc Pie us Valerianus *hieroglyphicorum* lib. 40. c. 22. *bas vestes* honori eorum tribuit, quibus in stificatione omnia peccata remissa sunt (ju August. serm. 2. de verbis Apost: *Prorsus ver est, deleta sunt cuncta peccata in sacramento ptismatis, cuncta prorsus, dicta, facta, cogita*

cun

cta deleta sunt.) quomodo id prolixè de
tizatis exponit , multis iisq; egregiis Pa-
m sententiis Fridericus Ulricus Calixtus
ut. sing. *de antiquis circa Baptismum riti-*
th.34. & 34. & Joh. Baptista Casalius cap.
fert, eam ob causam *diem anniversarium,*
quis baptizatus fuerat, celebrari solitum. E-
nter Joh. Eusebius Nierembergius *de dif-*
ntia temp. & ætern: l.3.c. 6. *S. Virgo Sanetia*
riglio, quoties baptismo infantis adfuit, scri-
r vidisse semper Dominum Christũ aperto la-
, infantemq; recenter aqua tinctum ex ejus
si corde exiisse. Hoc statim addita explica-
ne illustrans : *Per regenerationem,* inquit,
aptismo hæredes cœli adoptamur , gratiam
accipientes in vitâ præsenti , æternam vero
iam in futura, quam propter merita sua atq;
ionem clementer nobis tribuit Salvator no-
Contulit enim , *ait Didacus de Tanguas,*
tismo virtutem crucis & sanguinis sui, ut
ere possit omnia peccata, & justificare ani-
atq; salvare, &c. *Quia in baptismo Chri-*
st omnis justitia mortis Christi, & omnis vir-
sanguinis ejus ad redemptionem , & salutem
ram l.1. de *præcipuis Christi & sanctorum fe-*
p.162. Hinc multi, ne vestem candidam
tismô partam macularent, ad extremum
ferme

ferme vitæ halitum, turpi exemplô, salu
hoc lavacrum distulere. De Theodosiô
mite, Theodosii Imperatoris patre re
Paulus Orosius l. 7. c. 17. f. 114. *instimulant*
obrepente invidiâ jussus interfici apud Car
ginem, baptizari in remissionem peccato
præoptavit. At postquam sacramentum Chr
quod quæsierat, adsecutus est, post gloriosam
culi vitam, etiam de vitæ æternitate securus
cussori jugulum ultrò præbuit. Quem mo
breviter taxat Rittershusius in notis ad *Sa*
anum Massiliensem pag. mihi 275. copiosius
tem describunt Joach. Hildebrandus *de*
moriendi cap. 3. & lib. singulari *de clinicis*
Ecclesiæ Andr: Bosius. (3.) CEREUS
DENS in baptizati infantis manu, indicat
eum in statu peregrinantium ac cursorum
quidem à matre nos omnes properamu
terram, ab utero ad tumulum. Bernh. *de*
do bene vivendi cap. 7. *Peregrinus ad patr*
suspirat, ad patriam tendit. Aug. serm. 26. *de*
bis Dom: Tendimus adhuc peregrinantes,
dum manentes: adhuc in via, nondum in pat
Ambros. *de vocat. gentium* l. 2. c. 8. *Vitæ h*
principium mortis exordium est, nec prius in
augeri ætas nostra, quam minui. Isidorus P
siota l. 1. Epist. 65. *Præsens vita tentorium*

quod ſimulatq́ compactum ac fixum eſt, eo-
temporis puncto ſolvitur. Monetur ergo
tizatus hac ceremoniâ paratus eſſe, de ſta-
ie vitæ, quando Dominus jubeat, ſtatim
edere, ac Chriſto hilariter in morte ob-
n procedere, id quod ſervorum propri-
, qui lampades præferebant viris principi-
, Dominisq; à cœnâ redeuntibus, uti ele-
ter id demonſtrat Martinus à Roa *ſingu-*
.2.c.16.& 22. Sic Gregorius Nazianzenus
t. 40. *in ſanct. bapt.* ſub fin: p: m: 649.
ipades, quas accendis, illius luminum geſtatio-
figuram gerunt, cum quâ ſplendidæ & virgi-
animæ, ſplendidis fidei lampadibus Chriſto
ſo obviam prodibimus. Didacus de Yan-
s l.1. pag. 123. ubi de S. Simeone: *Ecce ſan-*
n ſenem, qui antea tantopere deſiderabat vi-
e, jam tædium habet vitæ &c. *Quia vidit*
iſtum oculis ſuis, & propterea nec terram eis-
oculis videre dignabatur. Quia viderunt,
uit, oculi mei ſalutare tuum. *Quem admo-*
i enim, qui in ſolem attentius figit oculos, im-
tus manet ad ea videnda, quæ coram ſe habet,
cunq; illa ſint: Ita S. Simeon, poſtquam vidit
is ſuis Chriſtum Dominum, nihil aliud aſpice-
oterat præter ipſum, & propterea ab hac vitâ
edere cupiebat. (4.) Deniq; CRUCIS SI-
UM imprimitur baptizando, ut per o-

mnem vitam altius memoriæ infigat Sanct
ſimam paſſionem CHRISTI ac merita, ad
tinendam peccatorum remiſſionem & vit
æternam. Hinc tempus baptiſmi olim ſol
ne erat paſcha & pentecoſte, docente id H
nejo *compend. Theol.* lib.2.c.2.th. 88. ſeqq.
& de *Dominicâ in Albis*. Lubet verbis aliq
devotis aſceticorum hunc illuſtrare rit
Joh. Hoffmeiſterus Eremitarum Divi Au
ſtini per utramq; Germaniam Vicarius Ge
ralis Dominica 20. poſt Trinit: ad verba Ch
ſti dicentis Paralytico: *Confide fili*, hoc eſt,
no animo eſto, *remittuntur tibi peccata tua*
commentatur: *Ecce filium vocat eum, q*
tamen peccatorem dicit. Quomodo Peccato
filius Dei? Si Deus non eſſet Pater peccator
nequaquam docuiſſet nos Chriſtus dicere in
tionibus noſtris: Pater noſter, qui es in cœlis,
mitte nobis debita noſtra, ſicut & nos remitti
debitoribus noſtris. Pater autem peccatorum
Deus, non quia peccatores ſumus, ſed quia h
nes ſumus. Pater peccatorum eſt, non ut pec
foveat, ſed ut illa expellat. Sic Medicus Pate
ægroti, quando hunc non ob ægritudinem int
cit, ſed potius ab ægritudine liberat. Brev
Deus pater eſt noſtrorum peccatorum, quia
vult ea agnoſcentibus & relinquentibus ign

parcere, quam ut Judex vindicare. Petrus adeneira l. 1. de *tribulationibus hujus seculi* cujus titulus habet: *Quod omnis nostra fi- ia collocari debeat in meritis Christi* &c. No- liter ait pag. 190. *In cunctis afflictionibus & mitatibus nostris, sublevatis oculis Christum ruce pendentem intueamur, & meritorum obedientiæ Filii, & beneplaciti Patris in filio rdemur,* &c. *Cum enim parentes etiam car- s tantopere diligant Filios, ut ipsos solum in- ntes, conceptam omnino remittant iram; d non aspectus talis filii efficiet in corde patris, m propter obedientiam cruci affixum videt?* temur igitur & exultemus in die, quem fe- nobis Dominus, quoniam *Baptismus* juxta ill: Hierosolymit: præf: catech: pag. 11. *est ivitatis liberatio, peccatorum remissio, mors ati, animi regeneratio, vestimentum candi- a, signaculum sanctum & indelebile, currus ælum, delitiæ paradisi, regni cœlestis concilia- ac charisma adoptionis filiorum.*

CAP. IV.

piis antiquorum lacrimis, earun- demve potissimis causis.

Martinus Gejerus *de luctu Hebræorum* cap. 12. §. 1. Joh. Cotovicus Ultrajectinus

C lib.

lib.1. *itiner. Hierosolym.* c.10. Aliiq; egregiè monstrant, lacrimas in funere fusas am rum, tumulis defunctorum urnâ condita una sepultas. Sic in societatem quasi lacri rum piarum summus Deus descendit, q veloti pretiosissimum servat thesaurum, t Bartholomæo Coppenio in Psalm. 56. *Pr dentia Dei est mantica, in quam conjicit De mnes nostas curas & lacrymas: quam non h à tergo pendentem, sed à fronte præsentem.* mirum *peccata* suorum projicit post terg Deus Es.38.v.17. *lacrimas* vero ponit ante c los. *In panniculis sericis ligari solent, diligent servari uniones & margaritæ, quibus Patr quorundam testimonio assimilantur lacrimæ ptaret Diabolus eripere rem adeò pretiosam & tilem nobis,* & hunc aquæ ductum præcid omnemq; aquam. *Judith.* 7. v. 7. & seqq. Jacobus Bolducius in tropologia cap. 26. J v.8. Verè igitur Antonius Perez Tom.2.ep 35. *Lacrimæ eorum qui præter meritum afflig tur, periculosiores sunt diluviô.* Quod ex m ti Oliverii Bonartii illustrari potest ad v cap 35. *Ecclesiastici* commentantis, ubi de crimis viduæ, pag. mihi 540. col. 1. A max ascendunt usq; ad cœlum: *Res mira*, inq *aquæ natura sua descendunt & dilabuntur*

t

am, nec revertuntur, sed pereunt: deinde ascendunt nisi violentè: præterea facilè sic-tur: unde etiam & illud Tullii: Lacrimâ ni-cicitus arescit: nihilominus hîc contrarium nuat scriptura, agens delacrimis miseræ, & indigæ viduæ ad Deum exclamantis, quæ à xillâ in cœlũ ascendunt, ad *Deum Angelorum nisterio, ut earũ vocẽ audiat, & earũ auctores iat; eas ipse nullo modo negligit, nõ evanescũt arescunt.* Quocirca justis decausis Sancti nes lacrimis fuêre dediti, quomodo id fusè ent Benedictus Justinianus *explanat.* in c. *acobi* v. 9. p. m. 151. 152. 153. Bosquier *Academ:* t. 4. p. 309. usq; ad p. 317. Vega in *Psalm. Pæ-ntiales* & in *Conc. Quadrag.* passim. Faber Engelgraff. festo *S. Mariæ Magdalenæ.* Item t. 2. Dom. 3. *post Pascha* & Dom: 9. *post pente-* . conc. 2. Stegmannus *Christognosiæ* part. 1. nihi 638. & seqq. Peraldus Tom. 1. p. mihi . & seqq. multiq; alii. Quarum nos TRES em hîc assignabimus. Nam licet veteris Ec-siæ alumni ac Doctores ignitum semper di-ô amore pectus habuerint, & ad objectam amlibet de Christo, Christi passione ac me-, de vita æternâ, destatu peccatorum, de e-nplis sanctorum meditationem, cum Apo-lis Luc. 24. v. 32. dicere potuerint: *Nonne cor-*

noſtrum ardens erat in nobis, dum loqueretur *bis in viâ, & aperiret nobis ſcripturas?* Ob tamen maximè plorarunt. 1. Plorarunt & plorarunt Diaboli ejusq; miniſtrorum ex mam MALITIAM (2.) Mundi futilem v tatem (3.) omniumq; mundanorum ſ mam miſeriam. Hinc teſte Georgio Ma *de dictis patrum*, S. Epiſcopus Athanaſius, ctatâ muliere theatrica ubertim flevit: S ctus Nonnus etiam conſpicatus Pelagiæ niſſimam diligentiam lacrimas fudit. Si e Busbequio, viſis Chriſtianis mancipiis in bariem abducendis, proſiliebant lacrimæ quo epiſt. 1. pag. 79. ed. in oct. ſimilia re Mich. Heberer *Ægyptiacæ ſervitutis* l. 1. c. mihi 98 fin. Item l. 2. c. 10. pag 138. & cap princ. Quid ni ſancti Chriſtiani deflere bem *totum in maligno poſitum*, tot de ani bus baptizatis Diaboli victorias, quas a mnem impietatem, & ad cæcas libidines, dies magis magisq; contra Deum atq; C ſtũ ejus inflammat, æternis mancipandas pliciis. Plurimum ergo piis lacrimis indul S. Auguſtinus, Hieronymus, Anſelmus, H rion ac multi alii, qua de re Ambroſius *o* *funebri de obitu valent*: Paſcunt frequen lacrimæ & mentem allevant, fletus refr

t pectus & mœstum solantur affectum. I-
l.5.Hexäem.25. *Da, quæso, lacrimas Petri, lætitiam peccatoris. Fleverunt Hebræi & per e dehiscentibus undis sunt liberati. Lætatus harao, quod Hebræos tenebat inclusos, & ma- versus cum populo suo occidit.* Idem Autor ditationum, quæ Augustini nomen præ- ant, (Johannes Hülsemannus adscribit eas ro Damiani) sæpe petit inprimis cap. 36. & Valentinus Andreæ *in cive Christiano* p. . *Christianus*, vale mundus, *in ore cor- semper habet, velletq; hinc abiens suam eti- memoriam mundo posse eripi. Ingrata terra, omen quidem meum habebis, ait; atq; totus è ndo exit.* Et hinc sanctorum illæ diurnæ turnæq; vigiliæ, hinc ardentes ac juges la- næ, cum tremore formidantium, ne & in transversum abrepti navem frange- t in periculosi hujus mundi pelago, quem nodum exemplo est B. Genovefa, quoties lum suspexit, lacrimata, teste Zacharia Lip- oo *Tom.1. die* 3. Januarii.

Altera causa, quæ sanctis atq; etiam sapi- ibus ethnicis semper lacrimas excus- futilis est mundi VANITAS. Si enim So- nannus demortui Ludovici, quem ad Mu- ntium ingenti prœliô vicerat, & Mariæ uxo-

 ris

ris imaginibus visis, humanæ conditionis m
mor illacrimatur, apud Thuan. l. 1. ad an
1536. Si Æneas in tabulâ cernens vastation
Trojæ, Scipio item Africanus apud Appianu
l. 1. *bellorum Civilium*, Carthaginem ardent
(per 16. dies continuos: in ambitu enim 6. n
laria Germanica complectebatur) conspi
ens, temperare sibi à lacrimis non potuit, σ
δὼν, ὅτι καὶ ἔθνη καὶ ἀρχὰς ἁπάσας δεῖ μεταβαλ
ὥσπερ ἀνθρώπους δαίμονα. Quid animi pu
mus esse sanctis, spectantibus cum B. Apos
lo ad Rom. 8. universam mundi machin
vanitati ac perenni mutationi subditam.
Sanctissimô Danorum Rege Christianô
refert Jonas Koldingensis in descriptione I
niæ. *Cum in florentissimô Regni sui statu Synd*
burgum veniret, ubi eô tempore Christiernus
in custodiâ asservabatur, eum adiit, & rerum h
manarum vissitudines librans, præcipitesq́ im
viorum casus considerans ipsum amplexus est
captivi Regis calamitatibus uberrimas lacrim
impendit. Similes excellentium virorum
commiseratione ortas lacrimas describu
Kreckvvitz *histor: polit:* part. 1. pag. 696.
Gebhardus part. 1. *colloq. mens. Princ.* l. 3. c. 31.
pud Xenophontem Tigranes Armenii fil
matrem, uxorem ac fratres captivos cons

cie

ns lacrimas fundit. *Cyripæd.* l.3. Cynaxago-
n ſua miſeria ad lacrimas moventem Cy-
n proponit *Ibid.* l.5. Apud Curtium l.5. Re-
s puer lacrimatur, quod menſulam in qua
rius comediſſet, Alexandri pedibus ſubjice-
. 2.Samuelis 15. in magnâ illa imperii mu-
one flens David & univerſus populus cum
plorans aſcendit in collem olivarum, & 1.
n.30. David & populus planxerunt, donec
icerent in eis lacrimæ. Narſes ille, qui Gal-
n ſubegit, Germanos vicit, nunquam pu-
aſſe dicitur, quin priore proxima nocte fle-
it, teſte Guevarrâ lib.1.Epiſt. Phrynicô do-
nte actum, quem de Mileto direptâ elabo-
erat, theatrum totum illacrymavit, & A-
enienſes illum propterea, quod domeſtica
la refricuiſſet, mille drachmis multave-
nt. Herodot.l.6.de Pſammetichô ſe ipſum
flente, Crœſumq; ac cæteros ad lacrimas
ncitante. Idem l.3. In lib.5. Curtii Alexan-
o Magno occurrunt quatuor millia Græco-
m, quorum alii pedibus, alii manibus, auri-
sq; mutili ac frontibus inuſti, lacrimas la-
imando provocant. Apud Florum l.4. c.6.
iceronis præciſum caput in roſtris fixum,
on aliter ad diſertum olim os, ad lacrimas
ovocat civitatem. De comite Wallenſtei-
 nio

nio Henricus Spondanus anno 1634. *ad o*
ſionis nuncium Ferdinandus, eum, quem ab i
mâ nobilitate ad tantum faſtigium evexer
forte captivũ magis, quam mortuum, præopta
illacrimaſſe dicitur. Similiter *Alvari de L*
atq; Bironii caſus miſerabilis ſpectantibus ca
das elicit lacrimas ap. Joh. Marianam l. 2. *r.*
Hiſpan. c. 13. ac Eman. Meteranum *hiſt. Bel*
21. p. 299. Gilimeris ac Perſei ſuum tantope
deturbatum ſtatum deplorantium exem
habet Lipſius l. 2. *mon. & exempl. polit.* c.
Conf. Eliæ Reuſneri *flor. hiſtoricopol.* 13. in c
ronâ 2. De Judaicâ politicâ eversâ Greg
Nazianzenus orat. 2. de pace. *Quoties hu*
libellum [Prophetæ Jeremiæ] *in manus ſum*
Threnosq; lectito (id autem facio, quoties ſecu
darũ rerũ inſolentiã coërcere hujusmodi lectio
volo) vox mihi intercluditur, lacrimisq; obruo

Tertia cauſa lacrimandi, mundan
rum ſumma MISERIA. Hinc memorabil
Regis Ramiri ſub exitum vitæ voces, qu
multis cum fletibus protulit apud Spond
num ann. 950. *Nudus egreſſus ſum de vent*
matris meæ, & nudus revertar illuc. Juſtin
Imperator jubebat ſibi lectum conſpergi pu
vere, & lacrimans: *Ecce,* inquit, *in pulvere d*
miam, quoniam pulvis ſum & in pulverem co
verta

tar. teſte Michaële Radau *art. orat.* part. 2. c.
2. In decimo librô Curtii, cum Perdiccas
dema veſtemq; Alexandri cum armis &
nulo ſibi tradito in ſellâ Regia poſuiſſet, il-
um aſpectu omnibus obortæ lacrimæ in-
raverunt luctum. Eundem in modum de
peratore Manuele Comneno moribundô
rrat Nicetas Choniates lib. 7. quod mona-
um indutus habitum [id quod tunc tem-
ris ſingulari religioni ducebatur, docente
ntano *Attic. bellar.* tit. 7. pag. mihi 6. & 7.] o-
es aſpicientes ad lacrimandum moverit.
*uid enim ſunt nati homines mundo, niſi qui-
n flores in campô? tendamus oculos cordis in
c latitudinem mundi præſentis; & ecce quaſi
floribus, quot hominibus plenus eſt: vita itaq;
arne, flos in fœnô eſt. &c:* Scribit eleganter
egorius in cap. 14. S. Jobi. Qua propter Con-
ntinus, Magnentii cæſis copiis, ſubjectam
nitiem ac præterfluentem amnem cadave-
us plenum conſpicatus; Cato itidem Mi-
r Cæſarianos ad Dyrrachium fuſos intuens,
ltas humanæ miſeriæ impendit lacrimas,
te Zonarâ Tom. 1. fol. 117. ac Sabellico *exempl.*
. c. 4. Sic Sulpitium Galbam occiſorum
mnatorumque à Nerone viſis imagi-
ous ubertim fleviſſe autor eſt cap. 10. Sueto-

 nius.

nius. Raimarus Kock in *Chronicô Lubecensi* a
annum 1516. refert, quendam ad suppliciu
ductum, ut capite plecteretur, sanguineis l
crimis suam deplorasse miseriam. Similit
sororē in funere sororis sanguineas lacrim
fudisse memorat Mart: Delrius *polemica m*
2. Sic Lobbetius capite primo *de Passione Ch*
sti meminit Regis captivi, vincula sua sangu
neis lacrimis rigantis, viduæq; similiter or
tatem deflentis. Cambysis Persarum, Philip
II. Hispanorum, Caroli Siciliæ, Johannis
Arragoniæ, aliusq; Regis Galliarum, sub ul
mam vitæ scenam miserabiliter se ipsos depl
rantium, exempla graphicè depingunt Her
dotus Halicarnass: l. 3. Alexander Luzon
Millares *idea polit. veri Christiani* pag. 667. L
cius Marineus *de rebus Hispan.* l. 18. prope fine
Abrah. de Krekvvitz *Sylv. historico polit.* part
pag. 236. & Jacobus Marchantius *horti pas*
rum pag. 268. Et memorabile est, quod Her
dotus narrat l. 9. de Persa quopiam, Theb
cum aliis multis ad cœnam invitato, qui C
chomenio Thersandro Græco in eodem th
ro recumbenti cum multis lacrimis dixi
Cernis hos Persas in convivium acceptos, & cop
quæ ad flumen in castris relictæ sunt, horum om
um parvô post tempore pauculos cernes super

t

Verè Paulus de Palatio in cap.26.Ecclesia-
: *Fœmina concutiens cribrum, invenit post*
cussionem furfures & quisquilias. Ita vir, si
taverit se, si discusserit se, post examen hoc in
iet miseriam & egestatem, & quid non mali
riet? Si tu tibi places, si minus te non æstimes,
icis, quod non te concussisti, non examinasti.
cute te, & farina bonorum cadente, nihil nisi
fures & miseriam invenies. Est enim univer-
anitas omnis homo; est tandem omnis caro
um. Pulvis est, & in pulverem revertetur.
colaus Medicæus Princeps, cum post mul-
exspectationes ipsi esset natus filius, lacri-
ns. *Et tu fili,* ait, *ad ferendas hujus seculi cala-*
ates advenisti! de Olao Danorum Rege,
n magna esset annonæ caritas. Saxo Gram-
ticus lib.12.pag.213. *Divinum natalem cele-*
ns, pane in domo non suppetente, cum jejunos
cum quaque penates aspiceret, erubescenda men-
um inopiâ magnopere confusus, obductô mani-
capite, suffusoque lacrimis vultu, per summam
imi ægritudinem temporis difficultatem gemi-
prosecutus est, &c. Veteres enim in abyssum
manæ miseriæ cogitationes dum immitte-
nt, crebris semper pectus laxârunt suspiriis:
æsertim quando dilectus aliquis Dei ami-
s terræ mandandus menti eorum occursa-

bat

bat atq; oculis, de quo Henricus Müller ca
22. *de cæleſt. oſculo amoris*. pag. 725. *Non poteſt e*
primi, cum Deo dilecti decedunt, quantum be
dictionis, quantum boni unà è mundo auſferat
Quando pium deportari cernis ad ſepulchru
die tecum: En iterum benedictio tollitur mun
Hinc tot antiquorum in funere amicoru
gemitus, tot piæ ad ſepulchra olim lacrim
uti de B. Eppone memorat Helmoldus *Chr*
nic. Slavorum l. 1. c. 78. num. 4. eum S. Viceli
tunicam pene operuiſſe lacrimis. Conf. Bed
dict. Peterium in c. 34. *Geneſ.* v. 33. Corn. à L
pide in 50. *Geneſ.* 10. 11 & *in Jerem.* c. 22. v. 18.
de Chriſtierno II. Danorum Rege captivô J
nas Koldingenſis: *Cum paulo ante Chriſtian*
III. defunctum audiret, lacrimis obortis, ſe ejus
mitem brevi fore, cum deſideriô elocutus eſt. O
& nos hac tali mente juſta ſolennia, cum
funus prodimus, ſolveremus defunctis, ſ
tamq; illam ac vulgaribus cum ſermonib
tum picturis tritam mortuorum næniam n
bis applicaremus: *Hodie mihi, cras tibi*: no
ne calidis manarent ora lacrimis? quomo
de monachis ad Auſtregiſili monumentu
flebiles preces fundentibus memorat Vince
tius *in ſpeculo hiſtoriali* l. 23. c. 29. *Eſt enim m*
numentum accommodatiſſimus locus, ut in e
pr

ſpectu viri religioſi & pii lacrimas fundant, madmodum & Maria Magdalena fundebat, ſpiciens in monumentum Domini, de quâ item dicitur in Evangeliô: Vadit ad monumentum ut ploret ibi. Qui enim perſpexit oculis tam erioribus quam interioribus cordis in monuentum, ſtatim agnoſcet brevitatem & miſeri- præſentis vitæ, & inſtantem ſibi mortem abq; ulturam; ad quam etiam ipſe Chriſtus venire e eſt dedignatus. Ex quâ conſideratione facilè olvetur in lacrimas, atq; illas humiles & fruoſas, ipſiq; Deo gratiſſimas. Sicut & ipſe Dominus, ut ex Evangeliô conſtat, cum veniret ad numentum Lazari, quem diligebat, lacrimaeſt. Ait Didacus de Yanguas *de præcipuis riſti & Sanctorum feſtis* l. 2. p. 453. Ploremus tur ardenter, ploremus humiliter, ploreus indeſinenter, ſiquidem juxta Gregorium *ocunq; oculos mentis vertimus, materiam* (eemq; ſatis prægnantem atque uberem) *randi habemus.*

CAP. V.

De præparatione veterum ad Agni innocentis epulum.

PHilippus Alegambe Bibliothecæ ſuæ pag. 223. refert. Johannem Baptiſtam Cyſatum natio-

natione Germanum, gente Helvetum, Pat
Lucernensem, Mathematices in Academia
golstadiensi Professorem, scripsisse ac stru
se. *Tabulam cosmographicam versatilem*, c
ponit ob oculos, Societatem Jesu ita esse
terrarum orbem disseminatam, ut immac
latum Agnum nullâ non horâ alicubi gen
um offerant. Quod si quis in altissima spe
lâ constitutus, extremam hujus seculi tepi
tatem, ne dicam impietatem securissima
intueri posset, quâ ad Sacrosanctum hoc ep
lum ubiq; locorum accedunt communican
ri, nonne totô corpore perhorresceret? Ve
Conradus Rittershusius in Salviani Massili
sis opera commentans pag. mihi 422. *A rec
tioribus quibusdam*, ait, *scriptum dictumq; n
minimus, in priscis Ecclesiæ civibus, plus consci
tiæ fuisse, quamvis fortè hodie in Christianis q
busdam plus sit scientiæ*. Nam devotionem a
tiquorum Germanorum, ad cantum SU
SUM CORDA piè se præparantium tan
Goldastus Tom. 2. part. 2. *rerum Alemann*
177. edit. Francof. A. C. 1606. de qua ceremon
pluribus agunt Lobbetius *in speculo Ecclesia
corum* c. 9. §. 10. Calixtus *de sacrificio Christi
mel in cruce oblatô & initerabili* th. 80. 81.
seqq. Dorscheus *Pentad.* dis. 7. §. 1. Hoornbe

cœnæ ritibus diſp.5.th.3. ac multi alii. Fran-
cus Labata Tom.1.p.1141.&Matthias Faber.
m.3.p.87.ubi de Sanctâ Euchariſtia, & di-
â ad ea præparatione,comparantEccleſiam
uæ,quam in ſomnis viditNabuchdonoſor
nielis 2. *Aurea enim & ferventiſſima fuit in*
tidiana fermè communione tempore Apoſto-
um: argentea tempore S. Baſilii, Hieronymi atq;
guſtini; ærea tempore Chryſoſtomi: poſteriori-
eculis ferrea, ſed noſtro ævo partim ferrea par-
lutea. Graviſſimas ſuper ea re Doctorū que-
as juvat apponere. Chryſoſtomus homil.83.
cap.26. Matth. Tom.3. fol. 400. & repetit
m.60.ad *popul. Antioch.* Tom.4. Qui locus
e dignus, ut ab omnibus volvatur. *Non*
va nobis imminet pœna, ſi quem aliqua impro-
ite tenari ſcientes, ei hujus menſæ participati-
m permittatis. Sanguis enim ejus ex manibus
uiritur veſtris. Et poſt aliqua: *Idcirco vos*
us voluit tanto honore decorare, ut hæc dili-
tiſſimè diſcernatis. Hæc eſt dignitas veſtra,
ſtabilitas, hæc corona, non quia tunicam indu-
andiſſimam per Eccleſiam ambulatis. Conf.
nino Bellarminus conc. 8. *Domin.* 4. *Ad-*
itus pag. mihi 61. Rodericus item Zamoren-
Epiſcopus *in ſpeculo vitæ humanæ* l.2.c.12. fol.
hi 88. Bellarminus iterum l. 2. de *Sacramen-*
to

to Eucharistia c.5. principio scribit: Pius p
primus, qui eodem tempore sedit in Pon
catu, quo Justinus florebat, statuit pœnam
tis gravem in eos, quorum negligentia aliq
Dominici sanguinis in terram, vel etiam
per ipsum altare deciderat: jussitq; loc
lambi, radi &c. ut patet ex Gratiano de c
secrat. dist.2. can: si per negligentiam. Et ex
5. Burckhardi. Quamvis autem non hab
mus nunc epistolam ipsam Pontificis, tam
satis probabile reddit hoc testimonium, t
auctoritas Ivonis, Burckhardi, & Gratiani, t
etiam, quod legamus in Tertulliano, Ori
ne, Cyrillo, & aliis, qui proximi fuerun
temporibus, summam diligentiam adhib
solitam in Ecclesia, nequid Sacramenti hu
ullo modo in terram decideret. Quid in
lum statuet Deus, qui aut corde obdurato
mensam hanc Angelis tremendam prope
aut sanctum hoc epulum porcus ipse *exh*
porcis; ac *margaritas* immensorum tot myst
orum, canis ipse, *projicit canibus?* Laudatu
historia tripartitâ S. Ambrosius, excluden
communione Imperatorem Theodosiu
Quomodo ore tuô stillante sanguinem perci
pretiosum sanguinem Christi? l.9.c.30. de c
dignus qui volvatur Theodoretus *hist. Ec*

c.18. Laudatur Antiſtes Danorum Wilhel-
us, excommunicans Suenonem Regem, ve-
i id latè proſequitur Saxo Grammaticus l. 11.
09. ed. Stephan. Conf. Calixtus ad Haſſiæ
ndgrafium *Append.* p. 124. 125. & ſeqq. Nico-
s Rebhan ac Henichius *de pœnitentiâ la-*
rum. Veteres enim tantâ animi contritio-
tanto devotionis fervore ad ſacroſanctum
riſti epulum accedebant, ac ſi ex ipſius pe-
re haurirent pro peccatoribus fuſum ſan-
nem, immergentes ſe totos in paſſionis in-
auſta merita. Divus Chryſoſtomus quo-
divinæ corporis ac ſanguinis Chriſti men-
accumbebat, toties applicato ad ſacrum
riſti latus ore ſacroſanctum ſibi ſangui-
n haurire, & omnium ejus meritorum par-
eps fieri videbatur. B. Domnolus, uti men-
n nunquam ſine mendicis, ita aram acceſſit
nquam ſine lacrimis. Catharina Senenſis
ut infans ad materna ubera, ita ad hoc ſa-
mentum anhelaſſe ſcribitur, Hedvvigis e-
m Poloniæ princeps multum ſemper plo-
s ad cœleſte hoc dicitur veniſſe epulum:
omodo & Engelbertus Archiepiſcopus ex-
mologeſin nunquam obivit ſine lacrimis.
nc in ſacris calicibus olim imago erat Chri-
forma Paſtoris, ovem errantem humeris

 re-

reportantis, teste Tertullianô *depudicitiâ* 10.pag.1201. & 7.p.1199. de quo egregiè loqu tur Nicolaus à Montmorencii in part. 1. *p rum medit:* (edit. Coloniæ 1616.) cap. 4. p. 22 *Ecce ipsemet te ad se invitat, & vulnera ejus, quibus ingrediaris & munderis, tibi patent, t (si velis) sunt & refugium & habitaculum: A as ergo cum fiducia thronum gratiæ ejus, O anin mea, ut misericordiam consequaris, & gratia invenias in tempore opportunô; clama usq; in c lum, & intimis præcordiis, postulans, ut pius Je in gratiam te recipiat, in sanguine suo à sordib & peccatis abluat te &c.* Ibidem cap. 11. p. 6 *Ecce in vulnera tua, Domine Jesu, me projicio; tum in sanguine tuo lavandum me trado & i mergo, in misericordia tua confido: tu pro brachia tua tàm amorosè extendisti in cruce, ratum te ostendens in amplexus peccatorum:* & Ludovicus Blosius c.6. *monil. spiritual.* ait, ad nam SS. Eucharistiæ memoriam cor homi merito debere colliquescere & diffluere. enim hic verè vitæ panis, quem qui debita verentia sumit, is *in Christo manet, & Chris in illo*, ita ut in ardua hujus vitæ peregrinati ne perpetua ipsi constet singulariq; subsid ac solatio sit passionis Christi memoria. Siq dem *hoc accipitur in pane, quod pependit in c*

& hoc sumitur in calice, quod effusum est de Christi latere, ait Hugo de S. Victore l.3. *de anima* c.50. & Paschasius epist. *de corpore & sanguine Domini* [Tom. 1. *biblioth. patr.* col. 205. A.] Ambrosius precat. 1. ad Missam: *Quanta reverentiâ*, ait, *& tremore, quantâ corporis castitate & animi puritate illud divinum & cœleste sacrificium est celebrandum, ubi caro tua sumitur, ubi sanguis tuus in veritate bibitur* &c. Et post pauca: *Sana palatum cordis mei, ut sentiam suavitatem amoris tui*, &c. B. Anselmus Archiepiscopus Cantuarensis *in speculo Evangelici sermonis* c.18. *O Salvator meus, Deus meus, veniat, veniat, oro, tempus: ut quod nunc credo, revelatandem oculis aspiciam*, &c. Thomas de Kempis *de imitat. Christi* l.4. c.17. *Cum summâ devotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu fervore desidero te Domine suscipere, quemadmodum multi sancti & devotissimæ personæ in communicando te desideraverunt* &c. Nec enim cura, cum liber in omnium manibus versetur, lubet addere. De Hiltenii Monachi captivi ad conspectum S. Agni, qui ipsi porrigebatur, piis vocibus: *O Domine Jesu venis ad me, & ego deberem venire ad te*: Gregorius Strigenius part. 1. Dom. 4. Adventus. Bonfinius dec. 3. l.8. fin. pag. 493. memorat, Hunniadem Regis

 Mat-

Matthiæ Hungarorũ patrem, extremo mo
bo laborantem, cum consiliarii Concionat
rem accersendum dicerent, qui offerret i
sacram hostiam: procul, inquit, absit, ut Sa
vator meus me sequi debeat! Quin ego po
us ipsius intrabo domum, & si per vires n
licet vel rheda me vel per servos meos d
portandum curabo. Si enim tot itinera, lab
res, pericula hominum gratia exantlavi, a
non & ipse jam procederē Salvatori meo o
viam, qui sanguine me suo atq; corpore p
scere vult ad remissionem peccatorum & v
tam æternam! De sanctissimâ præparatio
ad venerabile hoc Sacramentum, quâ sub ex
tum vitæ se commendavit Carolus V. Imper
tor inter cœtera dicens: *Mane in me Domi*
ut ego maneam in te: Multa Thuanus l. 21. pa
429. Wolffius *memorabil.* Tom. 1. præf
Chytræus ad an. 1558. Peucerus *continuat: Chr*
nic. in Carolo V. & alii. Henricus VIII. Angli
Rex, post vitam non ita laudabiliter exactam
in fatali tamen lectô erga divinam Eucharis
am, è sellâ surgens, genibus humi defixis, rev
rentissimum se præstitit. Cumq; astantiu
unus suggessisset, posse Regiam Majestaten
valetudine præsertim tam imbecilli, seden
tem epulo divino refici, respondit grandi sp
ritu

u: *Si me penitus in terram abjicerem aut in terram, ne sic quidem huic Regi satis exhibem honoris, qui omnia mihi dedit, repetiturus nia.* Florimundus Remundus *de origine res.* l.6.c.5. num.3. Ferdinandus Magnus Callæ Rex, Spondano ad anni 1065. finem te-, postridie ejus diei, quo ægrotore cæpit, cul- prorsus Regio, præsulibus comitantibus de-us est in templum. Hic singula Regum or-menta deponens, Deoq; sua velut restitu-s, ad aram remisit, ipse ciliciô indutus, & ci-re aspersus in terrã se abjecit cum lacrimis, itq;: *Domine, Regnum quod à te accepi, tibi tituo: colloca me, quæso, in æterna luce.* Alte-q; ab hoc die Sacrosanctam Christi cænam cessit, & in eodem templo felicissimè vita cessit. Eberhardus Bux Wittebergensis, ad rpus Domi, veluti si convaluisset, erigens *Ago tibi,* inquit, *æterne Deus, pater Domini stri Jesu Christi, gratias ingentes, quod ostendi- consolationem conscientiæ, meæ per filium tu-, & revocasti me ad pænitentiam.* Joh. Man-s *collectan.* pag.125. Veteres enim id unicè rabant moribundi, ut Sacramento cœnæ se unirent, quod hanc ob causam VIATI-UM dixêre, uti istud egregiè docet Isaacus asaubonus *exercit.* 16.§.52. Et in Concil. Ni-

cæni c.13. (Tom.1.*concil.*fol.151.) *Si quis egrea-tur è corpore, ultimô & necessariô VIATICO mi-nimè privetur.* Quomodo id egregiè de Hieronymo testatur Marulus Spalatensis, d[...] gnus qui volvatur l. 4. c.12. pag. mihi 380. ite[...] de S.Ivone lib.5.c.9.p.510. Optatus Millevit[...] nus princ. l. 5. de *Schismat. Donatistarum.* S[...] cœnam vocat *pignus salutis æternæ, & tutela[...] fidei* & SPEM RESURRECTIONIS: qua[...] hoc ipso Sacramento egregiè confirmasse v[...] riis S. Patrum rationibus ostendunt Nicola[...] Selneccerus *in Psalmum* 90. fol. 408. Geo[...] Mylius conc. 4. de *Resurrectione mortuoru[...]* Paulus Jenisch *in thesaurô animæ* p. 492. 49[...] atq; alii. Finimus verbis Johannis Breme[...] part.4. *confractæ arundinis* c.4.pag.273. [eu[...] qui propterea, quod dignè præparare se n[...] possit, planè privat se sanctissimo hoc conv[...] vio, sic masculè confortantis:] *Nec enim S[...] cramentô Jesu Christi eum in finem uteris, ut [...] ipsum vel ipsius Sacramentum tuâ devotione sa[...] ctifices, sed ut tu potius ab ipsô sanctificeris, acce[...] daris, & ad perfectionem aspires. Quæris sigi[...] remissionis peccatorum tuorum, gratiæ, ac mi[...] rationis Dei, quid autem illis tibi opus esset, si in[...] ipsô jam perfectus esses?*

CA[...]

CAP. VI.

De antiquis aliquot adorantium ceremoniis.

ORasse veteres AD ORIENTEM versos, docent Pontanus *Attic. bellar.* pag. 445. Hildebrandus *in rituali orantium* (quem remittimus Lectorem, nec enim ab is pertractata expedit tangere) multiq; alii. tionem assignat Philippus Caroli *Antiquit.* c. 4. quod se à Judæis ad occidentem olim ecantibus separare, & ad orientem solem stitiæ semper animos voluerint flectere atq; ulos: Christum enim ita cruci suffixum fu- e, ut facie Hierosolymis aversa occidentem ectaret: hinc veteres non aliter mente fu- e, dum precarentur, affectos, quam si faciē omini nostri Jesu Christi in cruce ad occi- ntem conversam continue aspicerent. *Pro- rea etiam inclinato capite mori voluit, quoni- n sicut Paulus 1. Cor. 11. scribit, caput Christi De- est. Hic autem Deus, propter peccatum primi rentis faciem & oculos suos averterat ab ho- inibus atq; declinaverat quasi inimicus, nec po- rat ad nos converti & inclinari, nisi per passio- m Christi. Inclinari autem alicui solet quis di- quando illum diligit &c.* ait Didacus de Yan- nas lib. 1. *de præcipuis Christi & sanctorum festis*

 p. 398.

p.398. Juxta Lobbetium *in speculô Ecclesiasti-corum* c.7.§.8. *Peccator est in occidente, Deus au-tem in oriente, &c. Nos igitur, qui à Christ-Christiani dicimur & sumus, ad orientem verge-re debemus, quia ex vero Christus est oriens &c.* Ibidem aliam causam affert Damascenus, *quo Christus, cui ab æterno Patre datum est in morta-les judicium, venturus sit ab oriente &c. Nosq; vi-vi etiam ac spirantes in medio vitæ cursu medite-mur, & æquâ lance pendamus supremum illu orbis actum &c.* Hinc notabiliter ad orienten compositi reconduntur omnes mortui, in-nuentes hac tali ceremoniâ, se exspectare di-em gloriosum magni illius Dei ac Salvatori nostri, ejusq; opem quasi implorare, quipp qui è pulvere terræ eos iterum excitaturus si notante Guilielmo Durando l.7.c.35. *Debe autem quis sic sepeliri, ut capite ad occidentem p-sitô, pedes dirigat ad orientem, in quo quasi ips positione ORAT: & innuit, quod promptus sit, u de occasu festinet ad ortum: de mundo ad secu-lum:* (2.) Alium orandi ritum habet Lobbe-tius Tom.2.pag.61. Habitus orantium hic o-lim fuit antiquo & prolatô more: Extern totius corporis habitu ac compositione sup-plicem præ se ferebat; nec MANU solum, se etiam ORE gestabat OLEÆ virentis RA-

MUM

LUM, pacis ſcilicet ac concordiæ Symbolum; manibus quidem, ut re etiam ipſa atq; ere teſtatum omnibus facerent, pacem ſe le & concordiam prenſare impenſius: ore tem, ut etiam verbis exprimerent, quis eſſet imi ſenſus: quæ cogitationes, quis æſtus luntatis; is ſcilicet, qui pacem cogitaret ac queretur. Apponit ibi duplicem Auguſtini tentiam è lib. de *perfectione juſtorum* & m. 4. *de Sanctis*. Quibus ego addo è ſerm. . *de temp*. c. 8. & 9. ubi inter cœtera: *Obſer-te, attende te. Modo es oraturus, dimitte ex* OTO CORDE, &c. Similiter Gregorius m. 27. *in Evang*. & l. 9. *moral*. c. 9. Illuſtrans rem. c. 15. v. 1. Si ſteterit Moſes & Samuel coram me, non eſt anima mea ad populum i-m. *Quid eſt*, inquit, *quod Moſes & Samuel teris Patribus in poſtulatione præferuntur. Niſi od hi duo tantummodo in cuncta Teſtamenti teris ſerie pro inimicis ſuis leguntur oraſſe?* Oraturi in magno luctu ſepeliebant ſe CRIMIS & CINERE, de quo Boldueius cap. 2. *Job*. v. 12. multa: & v. 8. ibidem mon-at *ceremoniale fuiſſe, atq; priſcis illis tempori-s uſitatum, ad denotandum miſerrimum ege-tis aut miſeriæ ſtatum, in quem aliquis deve-at*. Sic Juliana virgo martyr rogum extin-

 xit

xit lacrimis, teste Lippeloo 16. Februarii. H
ponensis virgo cum se oleo perunxis
cui pro illa orans presbyter lacrimas i
instillaverat, mox à Dæmonio sanata
apud August. l. 22. *de Civit. Dei* c. 18. Constan
nus Ducas, humanâ ope destitutus, preci
& lacrimis perdit hostes apud Zonaram *T*
3. f. 174. Similiter contra Arium orat pro
in pulvere & lacrimis Alexander Constan
nopolitanus Patriarcha, ibid. fol. 118. De Lu
gero Episcopo multis cum lacrimis totas n
ctes humi decumbente Adrianus Barlan
de rebus gestis Trajectensium Episcoporum p.
& 15. De Jacobo Justo vid. Euseb. *hist. Ecc*
l. 2. c. 13. & Jacobus Januensis fol. mihi 59.
ties in oratione genu flexerat, ut callos in ge
bus, sicut in calcaneis videretur habere. Aliór
scabella orantium genibus detrita, lacrima
per noctem fusas, postridie adhuc in terra
sas tot loquuntur Sanctorum historiæ. Con
rendus in *rituali orantiũ* c. 7. & 2. atq; de gen
tu Columbæ Bellarminus, nosq; jã supra qu
dam de ista materiâ subinde inspersimus.
leganter Johannes Petrus Camusius, Epis
pus Bellicensis: *Ecclesia, blanda illa mater,*
neribus suis medelam affert, longè secus ac M
olim, Exod. 9. Cujus manu cineres in aëra sp
ul

ra & veſicas procrearunt. Ille olim pulverem *uſcas & ſciniphes commutavit. Exod.8. Ec-* *a diei heſternæ muſcas, tabanos, atq́ oeſtra in* *hodiernæ ſapienter frugi, ac temperantiſſi-* *convertit. Spargit ſuas illa cineres non ſecus* nguentum *quoddam* Aaronicum, *Pſalm:* *quod* è capitibus *noſtris* deſcendit in oram imentorum, *per internam ſcilicet noſtri co-* *ionem, ad exteriorem nos modeſtiam, ſan-* *mq́ morum compoſitionem traducens.* Mi- tenſis Epiſcopus Durandus in *rationali di-* *orum* lib.7.c.35. *Quidam (ſc. mortuorum) ci-* *inſuuntur: ut hac veſte inſignia pœnitentiæ* *æſentent: nam cinis & cilicium arma ſunt* *itentium.* Ibidem Durandus: *Fiunt etiam* , inquit, *non quia cadaveribus inſit ſenſus:* *n figuram, videlicet, vel ad reſurrectionem* *andam, vel ad Dei miſericordiam: ſeu bene-* *entiam provocandam: cui talia pietatis offi-* *placent.* Et hinc templa, cœmiteria ac ſe- chra mortuorum olim fuiſſe aſyla demon- t Henricus Kornmannus *de mirac. mortuo-* *i* part. 9. capite tertio. (4.) Precaturi MA- IS LAVABANT atq; OS (quod etiam a- d Turcas obtinere ſcribunt Leonardus uvvolff part.3.c.6.p.365.366. Mich. Hebe- lib.3.c.9.pag. mihi 392. & 393.) de quo plura

Ja-

Jacob.Pontanus *Attic. bellar.* p. 694. Phil. C
roli *Antiq.* l.1.c.12. Aloysius Novarinus l.2. *E*
ctorum c.19. Item lib.5.c.57. Ludovicus d
Cerda *adversar. sacr.* c. 102. Cornel. à Lap.
ad Exod. c.30. atq; alii. Est enim oratio vel
fons limpidissimus, in quo se ipse inspiciat h
mo & impressas simul cœlestium rerum id
as; quæ quidem simulacra intueri dabitur
modo manu ac pede, hoc est, affectione p
vâ, ira, adio, vel invidia non turbetur fons
liquidus. Quod si commoveri contiger
tum nihil in oratione, ceu bonorum propè
mnium fonte, videre dabitur, nihil hauri
quod ad salutem conducat ac beatitate
Nec enim, ait Hieronymus in Regulis Mo
chorum, *ore, sed corde orandus est Deus. Mel*
est septem Psalmorum decantatio cum purit
& serenitate, & spirituali hilaritate, quam tot
psalterii modulatio cum anxietate cordis &
stitia. Confer Hugo de S. Victore l. 1. c. 7. *d*
nimâ. Chrysost. homil. 2. de *fide Annæ* & lil
de *orando Deum* pag. 117. *Cum videro quem*
am non amantem orandi studium, nec hujus
fervidâ VEHEMENTIq; curâ teneri, contin
mihi palam est, eum nihil egregiæ dotis in ani
possidere, &c. Gregorius Magnus l. 9. Epist.
inanis fit oratio, ubi prava est actio. Vide &

P.

lm.pœnitent.5. Tom.2.Col.586. & Cypria-
erm. 6. *de orat. Dominicâ* p. mihi 242. (5.)
niq; orarunt MANIBUS IN CRUCIS
CIEM EXPANSIS, id quod de gentilibus
m eruditè obſervat Phil: Caroli *antiquit.*
.3. Rationem aſſignamus illam, quia Chri-
norum omnis ſpes eſt in Cruce Salvatoris
tri, juxta Auguſtinum : *Oratio, quæ non fit*
Chriſtum, non ſolum non poteſt delere pecca-
, ſed etiam ipſa fit in peccatum. In Pſalm. 108.
eſt ergo gloriatio tua Chriſtiane ? niſi in no-
e crucifixi Domini tui Jeſu Chriſti, &c. ait
ſelmus in ſpeculi cap. 2. quod totum hic ap-
andum eſt. Quapropter ſi ſepeliatur qui-
m, *ſemper crux capiti illius apponi debet : ad*
ndum illum Chriſtianum fuiſſe, ſcribit Du-
dus l. 7. cap. 35. & Pontan. l. 4. *progymn:* 65.
mihi 1139. *Ut intelligatur, ſepultum ad cru-*
i curam & providentiam pertinere, ejusq;
ine ac potentia redivivum, ad illud ſeverum
unal ſiſtendum fore. Jacobus Bolducius in
Cap. 11. Jobi Tom. 1. pag. mihi 479. Ubi
oc ipſo ritu : *Myſticam potius atq; habitu*
demptionis à Chriſto factæ repræſentativam
n naturalem illam manuum extenſionem
to, qua merita proteſtamur Chriſti crucifixi,
patri, ut efficaciſſimum ad impetrandum me-

dium

dium offerrimus. Juxta quam Prudentius [...]
ctos quosdam Martyres decantat ad supplicia
ptos, ita orantes corpus conformasse, ut simul
cifixi, pro quo pati parati erant, cultores se pro
rentur. Sed hæc aliquoties jam memorata [...]
attinet iterùm repetere.

CAP. VII.

De fructuosâ Sanctórum Patru[m] eloquentiâ.

Hugo de S. Caro Cardinalis, qui an. 1[...]
breves commentarios in universa [...]
blia consignavit, super *Ecclesiastici*
43. v. 16. ita loquitur. Deus ad monstrand[...]
suam magnitudinem, misit prædicatores [...]
entes doctrinis, tonantes minis, corusca[...]
miraculis, Psal. 144. 6. *Et virtutem terri*[...]
um tuorum dicent, & magnitudinem tuam
rabunt: qui etiam dura & frigida peccato[...]
corda, & in grandinem congelata, igne ch[...]
tatis & malleo prædicationis confreger[...]
Quod de tot patet Doctoribus, qui sua er[...]
tâ eloquentia non solum Ecclesiam, sed ip[...]
quoq; illustrarunt orbem. Nec enim, qu[...]
Tertullianô sententiosa, abstrusa in Orig[...]
in Cyprianô cothurnata, divina in Aug[...]
no, copiosa in Chrysostomô, florida in C[...]

ogo, ethica in Gregorio, elegantia in Salvi-
, tangere hic lubet omnia, sed paucis iisq;
d obscuris Sanctorũ patrũ eloquentiã ex-
ã documentis. Videamꝰ igitur in editione
etaNicoliniLatina, quomodo divusChry-
omus, qui familiã inter disertissimos du-
occipiat orationẽ de pentecoste fol. 317. in
m.5. *Hodie nobis terra facta est cælum! Non*
is de cœlô ad terram descendentibus, sed Apo-
s à terrâ in cœlum ascendentibus. Quia effu-
piritus S. gratia universum orbem convertit
ælum, non immutans naturas, sed emendans
untates &c. Homiliam 2. ad populum (grass-
te in urbe tumultu ob confractam Cæsaris
uam) ita orditur: *Quid dicam aut quid lo-*
r; Lacrimarum præsens tempus est, non ver-
um &c. Et post multa interjecta: *Vole-*
hic concionem solvere. Nequeunt enim ge-
tium animi longos sermones extendere &c.
ra talia ex Augustinô, cœterisq; patribus ad
imas concitantibus auditores, exempla vi-
apud Hildebrandum *de concionibus vete-*
*, quem omninò hic commendamus Le-
ri. Aliorum Græcæ eloquentiæ duumvi-
um laudes breviter complectitur Erasmus:
regorio, inquit, NAZIANZENO *pietas pro-*
odum ex æquo certat cum facundia, sed amat
signi-

ſignificantes argutias: quas eo difficilius eſt la[...] reddere, quod pleræq́ſunt in verbis ſitæ. Fr[...] hujus BASILIUS ſuavi quodam & inaffect[...] dictionis fluxu, & pietatem & eruditionem [...] cumen, ſicubi res poſtulat, & perſpicuitatem, & [...] cunditatem, & ſiquam aliam virtutem in or[...] re Chriſtiano quisquam deſiderare poſſit, com[...] ctitur. Et poſt aliqua. *Me certè à vertendo [...] gorio ſemper deteruit dictionis argutia, & re[...] ſublimitas, & alluſiones ſubobſcuræ.* Juvat [...] men pauca ſubjungere ex oratione dec[...] tertiâ, habita poſt reditũ, vertente Johan[...] Levvenclavio pag. mihi 356. & ſeqq. *Enim[...] ro ad omnia venientes, in quibus lædi ab hom[...] bus homo poteſt, ecquâ nos in parte læſuri ſint [...] deamus. Indoctum vocabunt? Unam ſapie[...] am novi, timere Deum, &c. Num pauperta[...] objicient, quæ divitiæ meæ ſunt? Utinam & [...] nos hoſce liceret exuere, quo nudus ſpinas h[...] vitæ percurrerem. Utinam & gravem hanc [...] nicam liceret quamprimum deponere, quo le[...] rem conſequererer? Exulem vocabunt? q[...] demiſsè de nobis ſentiunt homines reapſe inj[...] & hoſpitum oſores. Quæſo vos, eſt ne mihi [...] ſcripta certis finibus patria, cui tum quævis, [...] nulla eſt patria? Non tu quoq́ peregrinus es & [...] vena? equidem habitionem tuam non laud[...]*

adfectus es. Vide ne vera excidas patria, ad uam conversatio nostra conferenda est &c. Lo- um principem nobis eripient? quis unquam ente præditus & cordatus hunc suspexit & ad- iratus est? in hoc vero tempore illum (mea qui- m sententia) fugere, principis est prudentiæ. opter hunc omnia nostra quassantur ac pertur- ntur, &c. Dignissimus, qui totus volvatur, cus: De Sancto Carthaginensium Episco- o Cypriano itidem Erasmus: *Talis ubiq; ser- onis habitus est, ut loqui sentias verum Christi- um episcopum, ac martyrio destinatum. Pectus det Evangelica pietate, & pectori respondet o- tio, loquitur diserta, sed magis fortia, quam di- rta, neq; tam loquitur fortia quam vivit.* E- mplo sint pauca illa, quibus Martyres ad me- lla damnatos consolatur lib. 3. Epist. 25. pag. ihi 104. (nā sermones ejus omnes ardentis- mam spirant pietatem) *Non fovetur in me- llis lecto & culcitris corpus, sed refrigerio & so- tio Christi fovetur. Humi jacent fessa laboribus scera, sed pœna non est cum Christo jacere. ualent sine balneis membra, situ & sorde defor- ia, sed spiritaliter intus abluitur, quod foris car- liter sordidatur. Panis illic exiguus. At non in ne solô vivit homo, sed in sermone Dei. Vestis gentibus deest. Sed qui Christum induit, & ve-*

 stitus

ſtitus abundanter & cultus eſt &c. Quin & d
terioribus ſeculis eloquentiæ non penitus i
teriêre ſtudia. Nam Latinus ille Monachus q
Euſebii Emiſſeni nomen ſuis præfixit ope
bus (de quô Andreas Rivetus *critici ſacri* l
cap.1. Robertus Cocus *in Cenſurâ* pag. mihi 2
& ſeqq.) homilia 7. de Paſch: *Ecce contra le*
ſuas hodie de inferis vita proceſſit, & per vias, q
reditum non habent in vitâ, morte remea
Quinimo mors ipſa in ſua regione captiva
pavit ſubito talem mortuum: & quæ debitor
ſuum putabat, creditorem atq́ exactorem eſſe
gnovit &c. & hom. 10. *Præfert clavorũ confix*
ne corpus inſertum, & lanceæ illiſione confoſſu
Quid hoc eſt? Expoliata eſt fragilitas, exina
ta mortalitas, ſola in cicatricibus permanent
verenda teſtimonia paſſionis. Nimirum illud
lum, unde reſurrectio erat credenda, abſtulit
Sanctus itidem Bernhardus neſcio quid m
lifluæ ſemper fundat eloquentiæ, ita ut
Chriſtô diſſerens in abyſſum penitus abripi
deatur divinæ dulcedinis: Hinc rectè I.L
ſius cent. 3. ad Belgas Epiſtola 49. mihi 7
Inter Latinos Bernhardus me capit,
uſum habet excitandi, ob acrimoniam
biq́ & calorem: tum etiam docendi atq́ im
mendi, ob ſententiarum acumen, quas crebr

ſa

lubriter miſcet. Nos eam in rem quoniam
apite I. qvædam jam congeſſimus, pauciſſima
Item delibabimus è concione 1. in die pal-
arum, ubi injicit hanc quæſtionem, cur Ser-
ator optimus *proceſſionem habere voluerit, qui
ox futuram noverat paſſionem?* Iſti interro-
ationi ut faciat ſatis, varias affert rationes,
uas inter hæc prima: *Ut amarior eſſet Paſſio,
uam proceſſio præceſſiſſet: ab eodem enim popu-
, in eodem locô, & ipſo tempore, pauciſſimis die-
us interpoſitis, primo cum tanto triumphô ſu-
eptus, poſtea crucifixus eſt.* Hæc ubi paucis an-
otavit S. Doctor, tum altiori cothurno in-
rgens exclamat. *O quam diſſimile eſt: Tolle,
lle, crucifige eum; & : Benedictus qui venit in
mine Domini, Hoſanna in excelſis. Quam
ſſimile: Rex Iſraël: & : non habemus Regem
ſi Cæſarem. Quam diſſimiles rami virentes,
crux: flores & ſpinæ.* Nimirum, addit ſta-
m, ferre ita genium mundi, rationemq;
ortalis hujus ævi: *Ut videat ſecularis anima,
ideat & intelligat, quoniam extrema gaudii lu-
us occupat: hic nimirum eſt tranſitoriæ finis læ-
tiæ, hic fructus gloriæ temporalis.* Sed plura
iicere vetat ratio inſtituti: Accendere e-
m his paucis me lectoremq; animus eſt, ut

 eos

eos maturè legamus in terris, quorum co
sortes olim evadere volumus in cœlis.

CAP. VIII.

Quod in unica Salvatoris nostri sat factione omnium beatè morientium fixa semper fuerit fiducia.

ALexander Calamato, Sacerdos secula in Siciliâ rectè scribit *in praxi adjuv di agonizantes.* TOTAM SPEM S LUTIS NOSTRÆ COLLOCARE DEE MUS IN MERITIS CHRISTI. Ration jam assignaverat Hadrianus sextus ipse P tifex *merita nostra* comparans *baculo arur neo & panno menstruatæ* in quartum sent tiarum *de sacramento Eucharistiæ* post initiu Hinc Stanislaus Cardinalis Hosius: *No ne causa,* inquit, *in Ecclesia catholicâ semper servatum videmus, ut qui morti jam sunt pro mi, simulacro Christi crucifixi ante oculos po diligenter admoneantur, quo propriæ justitiæ fisi, in una Christi justitia spem & fiducian mnem locatã habeant, illam patri cœlesti præ tent, illi uni innitantur.* Id quod dilucidiꝰ ex nit citatus Calamato: *Inspice hic Redẽptorẽ m di, spinis coronatum, ut te coronaret gloria:*

*in lacrimas erumpentibus, quibus tua deplo-
t peccata: Capite inclinato, ut tibi ſuave det o-
lum pacis. Nudum, ut veſtiat & ditet ſuis me-
is: extenſis brachiis, ut inſtar pientiſſimi pa-
s benignè te recipiat & amplexetur. Corde &
ere aperto, ut immenſum tibi oſtendat amo-
n, quo te proſequitur: Manibus pedibusq; cru-
affixis, ut te ad pœnitentiam exſpectet in ulti-
am usq; horam: Corpore toto plagis confecto,
animam tuam ſanet, curetq; omnes peccato-
m plagas. Ecce deniq; ipſum mortuum in hac
uce, ut æternam tibi largiatur vitam.* His &
nilibus conſiderationibus paſci ſub exitum
tæ voluit Hugo Grotius, dum Roſtochii,
o ex itineris tempeſtate delapſus fuerat,
hannem Quiſtorpium ad ſe accerſendum
ravit, ut de ſatisfactione & merito Chriſti
ſſereret. Uti etiam in vita Eraſmi Rotero-
mi legimus, eum *clara Chriſtianæ patientiæ
q; animi religioſi documenta edidiſſe, quibus in
riſtum ſe ſpem omnem figere teſtabatur; aſſi-
ė clamans: O Jeſu miſericordia &c.* In qua ſpe
pleniſſimâ perſuaſione Magnus etiam Jo-
phus Scaliger animam placidè exhalavit, ut
ors ſomno ſimillima videretur, teſtante
ominico Baudio oratione 2. *Quin & uberi-
s lacrimis deplorabat nimiam vivacitatem*

 ſuam

ſuam, quod ad ea usq; tempora duraſſet, quibus dubium vocaretur meritum ac ſatisfactio Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. De Juſto Lipſiô Jacobus Lobbetius Tom, 1. pag. 210. Morti ja proximus, ab amicô literato monitus, men niſſet ſe Philoſophum eſſe, eumq; præſta ſe in morte, quem in vitâ. Eo momento, q e vivis abeundum, quo cum dolore, morb ipſaq; morte luctandum, opus eſſe quam m xime apatheia illa inter ſtoicos celebratâ. haec Lipſius etſi proſtratô corpore, erecto men animo: *Apage*, inquit, *Philoſophiam iſta* tum converſus ad Chriſti è cruce penden imaginem: *En*, inquit, *Philoſophia mea*. De F derico Taubmanno Eraſmus Smidius *in p rentatione*, Georg Schedius in *virid. philol.* ce 2. tit. 58. ac Melchior Adami *in vitâ* referu ipſum pridie ejus diei, quo mortuus, ad D ctorem Balduinum dixiſſe: Hic jaceo & ctor cum Domino meo Jeſu Chriſtô, ad ſtar Jacobi, non dimiſſurus eum, donec a mæ meæ benedicat. De Ludovico V. Gall rum Rege Marulus Spalatenſis l. 5. c. 10. *Non ſericis, ſed in cinere jacere voluit, & extenſis inſtar crucifixi manibus animam efflavit. Sic h miliatus regnum deſeruit terrenum, & cum Ch ſto regnare cœpit in cœlo.* De Johanne Hu

ulusEberus *in calend: historico* ad diem 8. Ju-
: Ad supplicium ductus, subinde inter eun-
im has voces ingeminavit: *Jesu Christe, Fi-
Dei vivi, qui passus es pro nobis, miserere mei!*
in rogô etiam aliquoties eandem precatio-
em repetiit, anno 1415. Alios, laudes Jesu
hristi in morte decantantes, describunt Ni-
phorus *hist. Eccles.* l. 7. c. 8. l. 16. c. 36. l. 17. c. 11.
ildebrand. *de arte moriendi* c. 9. n. 16. 17. 31.
bbetius. Tom. 3. pag. 46. & 47. Drexelius
rt. 2. *amoris & deliciarum gentis humanæ* c. 1. §.
Casparus Titius *in locis historicis* Germanicis
. mors beata. Nimirum *hora illâ extremi a-
nis adveniente, tum demum experientiâ disci-
us, quid ante in doctrinâ Evangelicâ profeceri-
us:* ait Manlius *collectan.* p. 125. & præmittit
emplum Francisci Ducis Luneburgensis, i-
sub vitæ exitum deprecantis: *Omnipotens
eus, veni tandem & miserere mei, propter Fili-
n tuum unigenitum.* B. Claram dulci imagi-
e Salvatoris, in ultimô morbo recreatam
ribit Joh. Perpinianus orat. 5. De Johanne
aptista, *quo major non surrexit inter filios ho-
inum,* Joh. Ferus illustrans verba: Cujus,
on sum dignus, ut solvam corrigiam calcea-
nentorum, &c. *Omnem gloriam operum nostro-
um hoc verbo damnat: Si enim Johannes indi-*

gnum se fatetur, quid tu gloriaris de meritis tu
Mera igitur gratia, mera misericordia est, accep
se ut servias. Hinc ille ad Christum è carce
suos mittit legatos, in Christô suam unicè
gebat fiduciam: Quoniam *hic est Agnus D*
qui tollit peccata mundi. In vitâ P. Camilli
Lellis Fundatoris Clericorum Regulariun
5.c.5. legimus, Romæ virgunculam annos c
citer sexdecim natam, Johannam nomine,
hementi dolore pectoris cruciatam, in
moriendum semper os tenuisse applicitum
perto lateri Christi crucifixi sponsi sui, ac
cinisse: *Jesu Jesu, cor meum accipe, nec ampl*
redde. Dulceq; hoc carmen ita finiisse:
brachia rogo te, quæ extendisti in cruce, pecc
mihi remitte. Turianus Cerveral de Phili
II. Hispan. Regis excessu l.2.c.9. memorat
ferali eum lectulo passionem Christi è M
theo Evangelista sibi prælegendam jussisse,
fixâ cordis semper fiducia in sinum Salvato
animã efflaret, seq; hoc amuleto contra m
bi mortisq; cruciatus subinde erigeret, vel
eleganter eam in rem scribit Augustinus Pa
lettus Dominica in Albis: *Revera quinq;*
sis purpureis vulnera Christi assimilari possunt.
sa teste Plinio, adversus ægritudines multas rem
dium est. Odor ejus cerebrum confortat, in pul

ren

n contusa sanguinem sistit, insuper virtutem bet spiritum ægri corroborandi, & recreandi. n absimiliter Rosæ vernantes quinq; cicatri- n operantur. Experientia id probemus: Ser- tor discipulos mærori immersos videns, confor- ivũ sumendum porrigit & applicat, dum eis o- ndit latus & manus, quibus ostensis, ipso statim mento, omni mærore pulsô gaudent, & exul- nt. Similiter Augustinus in manuali c. 21. *ulnera Jesu Christi plena sunt misericordia, ple- pietate, plena dulcedine & charitate,* & paulo te.: *Tuta & firma requies est infirmis peccato- us in vulneribus Salvatoris. Securus ibi ha- o. Patent mihi viscera per vulnera. Quicquid me mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Do- ni mei; quoniam misericordia affluunt, nec de- nt foramina per quæ affluant. Per foramina poris patent mihi arcana cordis* &c. Ibidem. c. *Extendit brachia sua in cruce, & expandit nus suas, paratus in amplexus peccatorum. In- brachia Salvatoris mei & vivere volo, & mo- cupio.* De S. Elisabetha Hungarorum Regis â Jacobus Lobbetius Tom. 3. pag. 272. fin. In ima vitæ, seu brevioris ævi, scenâ Christum dit, & hæc ab illô audivit: *Bono animo esto a; Ego tecum sum.* Cui illa: *Ita Domine, tu cum & ego tecum.* Sicq; in amore Sal-

 vato-

vatoris exſpiravit, cæleſti thalamo poti
Laurentius Surius Lubecenſis (natus eni
Lubecæ poſt reformationis tempora,& qu
niam mater difficilis partus cruciata dolo
S.Dionyſio,cujus dies inciderat, eum dev
verat, ſimulatq; pueritiæ annos ingrede
tur,Coloniam miſſus,ibidemq́; in Carthuſ
norum familiâ tot ſcriptis voluminibus t
to orbe inclaruit) *Tom.V. ad diem 27.Septe*
bris,narrat S. Elcearium, inter ultimi mo
graviſſimos æſtus cum nullo mortalium c
locutum,nec quicquam ſolatii habuiſſe, n
ex continuâ cruciatuum Domini noſtri Je
Chriſti memoriâ,ideoq́; Chriſti patientis h
ſtoriam ad lectum ſibi aſſidue prælegenda
curaſſe. Deniq; ſumptâ Euchariſtia ad extr
mam luctam tertium repetiiſſe: *Per cruc*
& paſſionem tuam libera me Domine. m
gnoq́; ſpiritu addidiſſe: HÆC EST SOL
SPES MEA! *in hac emori certum eſt.* Plu
talia exempla congeſſere Chemnitius *in*
xam.Concil.Trid.part.1. Calixtus *de pactis*
198.& ſeqq. item *digreſſ. de arte novâ*
234.ſeqq. usq́; ad 253. Gerhardus de *Eccleſiâ*
107. Horneius diſp.4.*de juſtific.*th.231.& ſeq
Drex. *Tribun.*l.1.c.10.paſſim.Ad quæ remit
Lectorem,cum nullum eorum hic retuleri
Qu

in imo non solum citatis locis Calixtus
um etiam in *Epicrisi ad Colloq.* Thuro-
nse, *Appendice ad Hassiæ Landgraffium &*
efutatione Germanicâ lit.m.m. & seqq. ex
endis, quas vocant, tot antiquis demon-
t, nullum suis operibus, sed omnes in ve-
i Ecclesia Passionis meritô salvari voluisse
ribundos. Hieronymus Bueck Lubecen-
in inclyta Danorum Metropoli ad ædem
rmanicam divi Petri Pastor Regius *concio-*
funebri, Antecessorem suum Danielem
eiffium memorat, sub vitæ finem Dn. Hen-
um Ernstium Consiliarium Regium com-
lasse, quod sciret ipse, se in concionibus
s nihil aliud prædicasse, quam Jesum Chri-
m crucifixum, quem & haberet in corde,
n quo SOLO jam suam constitueret salu-
n: simulq; textum à funere explicandum
gisse ex tertiô ad Philippensis capite: *Exi-*
no, omnia detrimentum esse; propter emi-
tem scientiam Jesu Christi Domini mei: pro-
r quem omnia detrimentum feci, & arbitror,
tercora, ut Christum lucrifaciam: ut & inve-
r in illô non habens meam justitiam, quæ ex le-
est, sed illam quæ ex fide est, Christi Jesu, quæ ex
o est justitia in fide: ad cognoscendum illum, &
tutem resurrectionis ejus, & societatem passio-
nis

nis illius: configuratus morti ejus. Si quo m
occurram ad resurrectionem quæ est ex mort
Non quod jam acceperim, aut jam perfectus s
sequor autem, si quomodo comprehendam, in
& comprehensus sum à Christo Jesu. Fratres, e
met me non arbitror comprehendisse. Unum
tem: Quæ quidem retrò sunt, obliviscens; a
verò, quæ priora, extendens me ipsum: ad de
natum persequor, ad bravium superna voca
nis Dei in Christo Jesu. Eundem in modum H
ricus Bangertus de Antoniô Colero J
atq; Consule Lubecensi, ubi de exitu vit
psius: *die, quem hac mortalitate novissimum*
buit, preces pias, & sacras meditationes de pa
ne Domini prælegi sibi volebat; quas attentè
diebat: quoties qui assistebat, à legendo cessa
menti ægrotantis semper obversabatur mis
cordia Dei, quæ omnes homines complectitur.
animum suum confirmabat; cum frequente
cum repeteret: DEus clemens & misérico
Tu DEus misericors juva! *Ibi cum adstant*
quispiam illud Davidicum ipsi suggessisset: Si
Pater miseretur Filiorum; *oppidò gavisus es*
infinitam Dei erga genus humanum misericor
am laudare & celebrare cæpit. Sed & divin
mum illud S. Johannis dictum de vi atq; efficac
te sanguinis Christi, in nobis à peccatorum ma

nundandis frequenter in ore habebat, & ſæpè ſecum: ab omnibus, ab omnibus peccatis, non à ucis; idq́ue vultu ad aliquam hilaritatem comito, ut animi gaudium atq́ue ſolatium, quod ex â piorum verborũ conſideratione percipiebat, is intelligeres. Et paucis interjectis. *Ut quonm diſcipuli in villã Emaus euntes, cor arſiſſe ſiinter explicationem Chriſti confitebantur: ſic grare æternæ vitæ deſiderio videbatur Colerus, oties pietatis plena hæc ipſi recitaretur meditaHoras enim aliquot, antequam animam, ad rna illa anhelantem, exſpiraret, ſive raptu odam extra ſe, ſive cœleſtibus totus immerſus itationibus, nihil ferè aliud quam pias iſtas ces indeſinenter ſecum ingeminabat:* O ſaninem! O ſanguinem dulciſſimum! ſanguim quo redemptus ſum! ſanguinem ſordes nnes abluentem! O viam floribus ſtratam, r quam eundum mihi! *Inter divinas has vor & ſancta deſideria reliquit corpus pia animu& ad beatas illas ſedes inter comitatus Angelir evolavit.* Sic Robertus Bellarminus ſub tremum vitæ agonem, rejectis omnibus is meritis ac operibus, SOLA fide in Chrim Jeſum aſpiravit ad ſalutem, teſte Jacobo ligattô. Nos in præſenti pluſculis ejuſdem c de re verbis, quibus, concionem V. ſuper

Pſal-

Pſalmum nonageſimum finit, libellum ſtrum obſignabimus. Explicans enim & Chriſtum poſtea accommodans Proph verba: Scuto circumdabit te veritas ej *Nihil verius*; inquit, *quam Chriſtum clypeum ſtrum aliquando fuiſſe &c. Vidit Filius Dei rentem ſuum in nos armatum, vidit arcum & gittas jam paratas, vidit gladium exacutum diſtrictum: vidit ab alterâ parte nos omne ermes & qui neq; viribus neq; prudentiâ tela divinæ declinare poſſemus? Quid igitur? Miſe cordiâ motus, inter nos & Deũ ſe mediũ conſti it, & tanquam, ſi clypeus noster fuiſſet, omnes p gas, omnes ictus, omnia vulnera, omnia tela, q in nos à Deo dirigebantur, in corpore ſuo ipſe cepit.* Et cum ſacrarum illud literarum te moniis firmaſſet, pergit eleganter: *Nunqu magis clypeus iſte neceſſarius erit, quam in ex de hoc ſeculo. Mox enim, ut animus à corpore paratur, aſpicit hinc ſupplicia horribilia dam torum, inde gloriam inexplicabilem ſanctoru hinc ſulphureos globos flammarum, inde vir tem paradiſum delitiarum: hic lamenta & ge tus miſerorum, inde cantica jucundiſſima bea rum. Itaq; ſummo & infinito quodam deſide tenetur pœnas evadendi, Regnumq; cælorum dipiſcendi. Sed occurrunt Sagittarii Spiritus fernales, & verba tanqum tela jaculantur, &*

t: Heus tu, quo tendis? non ad te pertinet se-
illa beatorum. Quo jure, quo titulô adspiras
Regnum, cui perpetuus carcer præparatus est.
scis primum tuum parentē cum sibi, tum omni
eritati jus ad eum locum perdidisse? Non re-
daris, quam multa tu deinde ad originale pec-
um crimina addisti? At si Christi amicus fue-
nihil tibi jacula ista nocebunt, quoniam scutô
cumdabit te veritas ejus. *Poteris enim respon-*
e ac dicere. Ego quidem ex me nihil habeo,
de Regnum cælorum mihi debericenseam, imo
illud inficior, me gehennæ crucia-
non semel meis flagitiis meruisse; tamen pro-
r jacula vestra non timeo, quod Christus Domi-
meus duplici jure paradisum obtineat: Jure
editatis, quia Filius est: & jure victoriæ, quia
num illud armis sibi comparavit: ex duobus
em titulis, priore ipse contentus, posteriorem
avit mihi. Sed væ illis, qui clypeum non habent
. Concludit tandem Bellarminus concio-
m suam, & nos illis ipsis verbis librum no-
um: *Quare, Auditores optimi, clypeum tam*
essarium, qui non habet, comparare: qui ha-
, conservare diligenter studeat, ut eô protecti
, muniti, castra dæmonum securi pertransire,
ad Regnum illud felicissimū pervenire valea-
mus, ubi Dux noster vivit & regnat in sæ-
cula seculorum, Amen.

Index omnium Capitum

Errata.

Corrige p.5.l.8: *aſſerit*, l.9. *meo* p.16. l.6. *ad* p.
.24. *ne* pro *ut*. p.20.l.12. 280.p.26. l. antepenult.
p.34 l.6. veluti p.41 .l.12. moverit. p.46. l.13. per
reſceret? p.47.l.17. *teneri* p.58. l. 21. *orantium*
debrandus p.60.l.3. item l. 10. odio.p.64.l.9. *deter*
l.ult, *habitationē*. Cœtera benevolo Lectori commit